

nie wyprac.

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ
BIURO SPRAW OBRONNYCH MSW

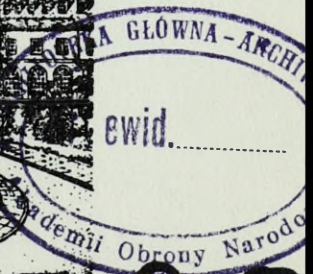

JAWNE

TAJNE

Egz. Nr 1

**ZADANIA TERENOWYCH JEDNOSTEK RESORTU
SPRAW WEWNĘTRZNYCH W OKRESIE
ZAGROŻENIA I WOJNY WYNIKAJĄCE
Z POTRZEB OBRONNYCH WOJEWÓDZTWA
ORAZ ORGANIZACJA WSPÓLDZIAŁANIA
Z ORGANAMI WOJEWÓDZKIMI**

55799

WARSZAWA

1994

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ
BIURO SPRAW OBRONNYCH MSW

JAWNE
TAJNE

Egz. Nr 1

**ZADANIA TERENOWYCH JEDNOSTEK RESORTU
SPRAW WEWNĘTRZNYCH W OKRESIE
ZAGROŻENIA I WOJNY WYNIKAJĄCE
Z POTRZEB OBRONNYCH WOJEWÓDZTWA
ORAZ ORGANIZACJA WSPÓŁDZIAŁANIA
Z ORGANAMI WOJEWÓDZKIMI**

*Przekazano
jako dokument nie JAWNE
29.6.2003 Jan Keliński.*

WARSZAWA

1994

Niniejszy materiał studyjny jest przeznaczony do wykorzystania na Wyższych Kursach Obronnych dla kierowniczej kadry administracji państwowej.

SPIS TREŚCI

1. Zadania terenowych jednostek Straży Granicznej w okresie zagrożenia i wojny, wynikające z potrzeb obronnych województwa oraz organizacja współdziałania z organami wojewódzkimi (<i>T. Pękala</i>)	5
2. Zadania terenowych jednostek służby zdrowia MSW w okresie zagrożenia i wojny, wynikające z potrzeb obronnych województwa oraz organizacja współdziałania z organami wojewódzkimi (<i>W. Mucha</i>)	11
3. Cele i zadania realizowane przez Nadwiślańskie Jednostki Wojskowe MSW w okresie pokoju, zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny (<i>R. Kordas</i>)	17
3.1. Zadania realizowane przez NJW MSW w okresie pokoju ..	17
3.2. Cele i zadania realizowane przez NJW MSW w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny	21
4. Zadania terenowych jednostek Policji w okresie zagrożenia i wojny, wynikające z potrzeb obronnych województwa oraz organizacja współdziałania z organami wojewódzkimi (<i>R. Wojciechowski</i>)	26
4.1. Struktura organizacyjna Policji	28
4.2. Zadania Policji w okresie pokoju	29
4.3. Zadania Policji w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz wojny	34
4.4. Podstawy prawne współdziałania w realizacji zadań	41
4.5. Podmiotowy i przedmiotowy zakres współdziałania	57
4.6. Problemy okresu transformacji	60
4.7. Charakterystyka zagrożeń czasu pokoju i wojny	69
4.8. Wnioski do działań Policji, wynikające z przewidywanych zagrożeń czasu wojennego	81

the 1990s, the number of people in the UK who are employed in the public sector has increased from 10.5 million to 12.5 million (12% of the population).

There are a number of reasons for this increase. One is that the public sector has become a more important part of the economy. Another is that the public sector has become more efficient. A third is that the public sector has become more attractive to workers. A fourth is that the public sector has become more diverse.

The public sector has become a more important part of the economy. In the 1990s, the public sector accounted for 12% of the UK's GDP, up from 10.5% in 1980.

The public sector has become more efficient. In the 1990s, the public sector's productivity grew at an average rate of 2.5% per year, up from 1.5% in the 1980s.

The public sector has become more attractive to workers. In the 1990s, the public sector's share of the UK's workforce grew from 10.5% to 12.5%.

The public sector has become more diverse. In the 1990s, the public sector's workforce became more diverse in terms of age, gender, and ethnicity.

There are a number of reasons for this increase. One is that the public sector has become a more important part of the economy. Another is that the public sector has become more efficient. A third is that the public sector has become more attractive to workers. A fourth is that the public sector has become more diverse.

The public sector has become a more important part of the economy. In the 1990s, the public sector accounted for 12% of the UK's GDP, up from 10.5% in 1980.

The public sector has become more efficient. In the 1990s, the public sector's productivity grew at an average rate of 2.5% per year, up from 1.5% in the 1980s.

The public sector has become more attractive to workers. In the 1990s, the public sector's share of the UK's workforce grew from 10.5% to 12.5%.

The public sector has become more diverse. In the 1990s, the public sector's workforce became more diverse in terms of age, gender, and ethnicity.

There are a number of reasons for this increase. One is that the public sector has become a more important part of the economy. Another is that the public sector has become more efficient. A third is that the public sector has become more attractive to workers. A fourth is that the public sector has become more diverse.

The public sector has become a more important part of the economy. In the 1990s, the public sector accounted for 12% of the UK's GDP, up from 10.5% in 1980.

The public sector has become more efficient. In the 1990s, the public sector's productivity grew at an average rate of 2.5% per year, up from 1.5% in the 1980s.

The public sector has become more attractive to workers. In the 1990s, the public sector's share of the UK's workforce grew from 10.5% to 12.5%.

The public sector has become more diverse. In the 1990s, the public sector's workforce became more diverse in terms of age, gender, and ethnicity.

There are a number of reasons for this increase. One is that the public sector has become a more important part of the economy. Another is that the public sector has become more efficient. A third is that the public sector has become more attractive to workers. A fourth is that the public sector has become more diverse.

The public sector has become a more important part of the economy. In the 1990s, the public sector accounted for 12% of the UK's GDP, up from 10.5% in 1980.

The public sector has become more efficient. In the 1990s, the public sector's productivity grew at an average rate of 2.5% per year, up from 1.5% in the 1980s.

The public sector has become more attractive to workers. In the 1990s, the public sector's share of the UK's workforce grew from 10.5% to 12.5%.

The public sector has become more diverse. In the 1990s, the public sector's workforce became more diverse in terms of age, gender, and ethnicity.

There are a number of reasons for this increase. One is that the public sector has become a more important part of the economy. Another is that the public sector has become more efficient. A third is that the public sector has become more attractive to workers. A fourth is that the public sector has become more diverse.

The public sector has become a more important part of the economy. In the 1990s, the public sector accounted for 12% of the UK's GDP, up from 10.5% in 1980.

The public sector has become more efficient. In the 1990s, the public sector's productivity grew at an average rate of 2.5% per year, up from 1.5% in the 1980s.

The public sector has become more attractive to workers. In the 1990s, the public sector's share of the UK's workforce grew from 10.5% to 12.5%.

The public sector has become more diverse. In the 1990s, the public sector's workforce became more diverse in terms of age, gender, and ethnicity.

1. ZADANIA TERENOWYCH JEDNOSTEK STRAŻY GRANICZNEJ W OKRESIE ZAGROŻENIA I WOJNY, WYNIKAJĄCE Z POTRZEB OBRONNYCH WOJEWÓDZTWA ORAZ ORGANIZACJA WSPÓŁDZIAŁANIA Z ORGANAMI WOJEWÓDZKIMI

Straż Graniczna jest jednolitą, umundurowaną i uzbrojoną formacją powołaną do ochrony granicy państwowej RP na lądzie i na morzu oraz kontroli ruchu granicznego.

Straż Graniczna jest formacją typu policyjnego, będąc jednocześnie częścią administracji państwowej typu specjalnego. Komendant główny Straży Granicznej jest centralnym organem administracji państwowej mianowanym przez prezesa Rady Ministrów. Ogólny nadzór nad funkcjonowaniem Straży Granicznej sprawuje minister spraw wewnętrznych.

Szczegółowe zadania, organizację i zakres uprawnień, przebieg służby w Straży Granicznej określa ustawa z 12 października 1990 r. o Straży Granicznej oraz inne akty normatywne, między innymi ustawa z 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej, ustawa z 21 marca 1991 r. o obszarach morskich RP i administracji morskiej.

Do podstawowych zadań Straży Granicznej należy:

- ochrona granicy państwowej na lądzie i na morzu przed bezprawnym jej przesuwaniami, nielegalną migracją, bezprawnym przemieszczaniem towarów; zadanie to wykonuje się przy pomocy metod operacyjno-rozpoznawczych i fizycznych (liniowych);

- organizowanie i dokonywanie kontroli ruchu granicznego w drogowych, kolejowych, lotniczych, morskich i rzecznych przejściach granicznych; kontrola ta jest ukierunkowana przede wszystkim na kontrolę dokumentów uprawniających do przekroczenia granicy państwowej przez osoby i środki transportu oraz kontrolę antyterrorystyczną a

także zapobieganie wywozowi z kraju dokumentów stanowiących tajemnicę państwową lub służbową;

- wydawanie zezwoleń na przekroczenie granicy państwowej, w tym wiz; w przejściach granicznych wydaje się wizy cudzoziemcom, weryfikuje wizy wydane przez polskie placówki dyplomatyczne i konsularne; Straż Graniczna wydaje także zezwolenia na przekraczanie granicy państwowej w formie przepustek oraz podejmuje decyzje w sprawach wiz cudzoziemców, wobec których placówki dyplomatyczne i konsularne nie posiadają uprawnień do ich samodzielnego udzielania;

- rozpoznawanie i wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców, w zakresie określonym ustawą o ochronie granicy państwowej oraz innymi ustawami;

- zapewnienie porządku publicznego na obszarze przejść granicznych, a w zakresie właściwości Straży Granicznej także w strefie nadgranicznej; podejmowane są niezbędne przedsięwzięcia prewencyjne (posterunki, patrole, legitymowanie osób) oraz działania interwencyjne w przypadku naruszenia porządku publicznego - często przy użyciu środków przymusu bezpośredniego w określonych ustawowo przypadkach, także przy użyciu broni palnej;

- osadzenie i utrzymywanie znaków granicznych na lądzie oraz sporządzanie, aktualizacja i przechowywanie granicznej dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej;

- ochrona nienaruszalności znaków i urządzeń służących do ochrony granicy;

- wykonywanie postanowień umów międzynarodowych o stosunkach prawnych na granicach; komendant główny Straży Granicznej jest jednocześnie głównym pełnomocnikiem granicznym RP; zadanie to wykonuje przy pomocy aparatu pełnomocników granicznych, którymi są terenowe organy Straży Granicznej (komendanci oddziałów strażnic oraz inni upoważnieni funkcjonariusze SG);

- gromadzenie i przetwarzanie informacji z zakresu ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego oraz udostępnianie ich właściwym organom państwowym;

- nadzór nad eksploatacją polskich obszarów morskich oraz przestrzeganiem przez statki przepisów obowiązujących na tych obszarach; jednostki pływające Straży Granicznej działające wspólnie z urzędami morskimi kontrolują czy statki są uprawnione do działalności jaką wykonują, czy posiadają przewidziane prawem zezwolenia, czy żegluga, rybołówstwo lub inna działalność jest wykonywana zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i umowami międzynarodowymi, ponadto mają obowiązek wykrywania zanieczyszczeń środowiska morskiego i ich sprawców;

- ochrona granicy państwowej w przestrzeni powietrznej poprzez prowadzenie obserwacji statków powietrznych i obiektów latających, przelatujących przez granicę państwową na małych wysokościach oraz informowanie o tych przelotach właściwe jednostki Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej;

- zapobieganie transportowaniu przez granicę odpadów i szkodliwych substancji chemicznych oraz materiałów promieniotwórczych, a także zanieczyszczaniu wód granicznych;

- zapobieganie przemieszczaniu przez granicę narkotyków i substancji psychotropowych;

- wykonywanie innych zadań zwłaszcza z ustawy karno-skarbowej w zakresie ścigania skarbowych przestępstw granicznych (przemyt towarów i dewiz) w obrocie towarowym z zagranicą oraz z ustawy dewizowej; ponadto, w związku z ustawowym upoważnieniem komendanta głównego SG do wykonywania zadań ministra spraw wewnętrznych w zakresie ochrony granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz kontroli ruchu granicznego, a także wykonywaniem funkcji głównego pełnomocnika granicznego RP, prowadzenie rozmów w imieniu rządu RP

w sprawach dotyczących migracji; przez granicę państwa, otwieranie bądź zamykanie przejść granicznych, incydentów granicznych.

Struktura organizacyjna Straży Granicznej jest ściśle dostosowana do potrzeb realizacji przedstawionych wyżej zadań i jest następująca: Komenda Główna SG, Oddziały SG, dywizjony SG, graniczne placówki kontrolne, strażnice i zespoły obserwacji wzrokowo technicznej.

Ogółem w Straży Granicznej funkcjonuje 12 oddziałów, w tym jeden morski w następujących miejscowościach: Kętrzyn, Białystok, Chełm, Przemyśl, Nowy Sącz, Cieszyn, Racibórz, Kłodzko, Lubań, Krosno Odrzańskie, Szczecin, Gdańsk. Strażnic jest 143, zespołów obserwacji wzrokowo technicznej 9, granicznych placówek kontrolnych 67 (obsługują one 156 przejść granicznych). Straż Graniczna etatowo ma ok. 16 200 funkcjonariuszy. Obecnie jest ukompletowana w 70%. Uzbrojona jest w broń krótką i długą (AKM).

Straż Graniczna w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny staje się z mocy prawa częścią Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, podległą ministrowi obrony narodowej (art. 4 ustawy o Straży Granicznej). Zgodnie z załącznikiem nr 1 a do "Porozumienia w sprawie zasad współpracy resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych", w czasie pokoju Straż Graniczna przygotowuje się do realizacji niżej wymienionych zadań na okres mobilizacji i wojny:

- 1) ochrony - we współdziałaniu z jednostkami sił zbrojnych - granicy Rzeczypospolitej Polskiej z państwem nie będącym stroną konfliktu;
- 2) prowadzenie rozpoznania w strefie nadgranicznej i pełnienie służby obserwacyjnej w ramach powszechnego ostrzegania i alarmowania;
- 3) prowadzenie płytkiego wywiadu oraz wykonywania zadań na rzecz wojskowych służb informacyjnych;
- 4) wykonywania przedsięwzięć zabezpieczających działania jednostek operacyjnych (pomoc przy wprowadzaniu jednostek do rejonów obrony,

wyznaczanie przewodników, udzielanie informacji o terenie, zasobach miejscowych oraz przekazywanie innych informacji mających wpływ na działanie wojsk);

5) ochrony i obrony obiektów o ważnym znaczeniu dla obronności państwa, znajdujących się na linii granicy państwowej. W określonej sytuacji - we współdziałaniu ze specjalistycznymi pododdziałami wojskowymi - udział w przygotowaniu do niszczenia i niszczenie tych obiektów;

6) udział w działaniach przeciwdywersyjnych w strefie nadgranicznej, a w wypadku włamania się przeciwnika - prowadzenie działań nieregularnych;

7) utrzymania - we współdziałaniu z policją - bezpieczeństwa i porządku publicznego w strefie nadgranicznej oraz pomoc podczas ewakuacji ludności;

8) wspomaganie akcji ratowniczych prowadzonych siłami administracji terenowej i obrony cywilnej.

Włączenie Straży Granicznej i wprowadzenie jej w system dowodzenia i zaopatrywanie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej następuje do 48 godzin od chwili ogłoszenia mobilizacji lub wprowadzenia stanu podwyższonej gotowości obronnej w państwie. Oddziały Straży Granicznej zostają włączone w struktury wojsk obrony terytorialnej i poprzez właściwych szefów Wojewódzkich Sztabów Wojskowych podporządkowuje się je dowódcom okręgów wojskowych. Włączenie oddziałów Straży Granicznej w strukturę wojsk obrony terytorialnej następuje na podstawie protokołu przyjęcia-przekazania podpisanego przez właściwego szefa Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego i komendanta oddziału Straży Granicznej.

Morski Oddział Straży Granicznej przekazywany jest w podporządkowanie dowódcy Marynarki Wojennej bezpośrednio na podstawie protokołu przyjęcia-przekazania podpisywanego przez szefa Sztabu

Marynarki Wojennej i komendanta Morskiego Oddziału Straży Granicznej.

Planowanie działań Straży Granicznej na okres zagrożenia i wojny będzie realizowane następująco:

1) szczegółowe ustalenia odnośnie zadań dla oddziałów Straży Granicznej określają dowódcy okręgów wojskowych z udziałem szefów właściwych Wojewódzkich (Regionalnych) Sztabów Wojskowych i komendantów tych oddziałów;

2) opracowanie planów działań oddziałów Straży Granicznej odbywa się we właściwych terytorialnie Wojewódzkich Sztabach Wojskowych;

3) opracowanie planów działania Morskiego Oddziału Straży Granicznej realizuje dowódca Marynarki Wojennej Rzeczypospolitej Polskiej wspólnie z komendantem tego oddziału.

Planowanie powyższe nastąpi po opracowaniu wspólnie ze Sztabem Generalnym WP i Biurem Obronnym MSW. "Szczegółowych zasad działania Straży Granicznej w okresie mobilizacji i wojny w tym zwłaszcza organizacji dowodzenia współdziałania logistyki i szkolenia".

2. ZADANIA TERENOWYCH JEDNOSTEK SŁUŻBY ZDROWIA MSW W OKRESIE ZAGROŻENIA I WOJNY, WYNIKAJĄCE Z POTRZEB OBRONNYCH WOJEWÓDZTWA ORAZ ORGANIZACJA WSPÓŁDZIAŁANIA Z ORGANAMI WOJEWÓDZKIMI

Podstawowym zadaniem służby zdrowia MSW jest ochrona życia i zdrowia podopiecznych resortu oraz likwidacja w tym zakresie skutków wojny i innych nadzwyczajnych zagrożeń.

W ramach zapewnienia warunków funkcjonowania na stanowiskach kierowania organów kierowniczych państwa organizuje i zapewnia opiekę medyczno-sanitarną dla osób chronionych określonych organów szczebla centralnego rozmieszczonych w obiektach umocnionych i budowlanych stanowiska kierowania Nr 1.

W odniesieniu do stanowisk kierowania MSW organizuje, planuje i zapewnia opiekę medyczno-sanitarną rozmieszczonym na nich stanom osobowym.

Planowanie, organizację i zapewnienie opieki medyczno-sanitarnej na stanowiskach kierowania MSW szczebla wojewódzkiego będą realizować Zespoły Zakładów Opieki Zdrowotnej Zarządów Służby Zdrowia MSW w liczbie 17. Poszczególnym Zespołom powierzono zadania opieki zdrowotnej w czasie pokoju, zagrożenia i wojny na obszarze obejmującym od jednego do czterech województw.

Zespoły Zakładów Opieki Zdrowotnej Zarządów Służby Zdrowia MSW są jednostkami mobilizującymi w odniesieniu do terenowych ogniw oraz sprawują funkcje organizacyjno-koordynujące i zaopatrujące.

Do podstawowych zadań terenowych jednostek służby zdrowia MSW należy:

1. Zespoły Zakładów Opieki Zdrowotnej Zarządów Służby Zdrowia MSW:

- planistyczno-organizacyjne i materiałowo-techniczne przygotowanie terenowych ogniw służby zdrowia oraz szkolenie personelu medycznego i administracyjno-gospodarczego do realizacji zwiększonych zadań w czasie zagrożenia i wojny;

- gromadzenie i utrzymywanie określonych wielkości zapasów materiałów i sprzętu medycznego i materiałowo-technicznych;

- w ramach militaryzacji resortowej służby zdrowia przeformowanie się do etatu "W" i mobilizacyjne rozwinięcie:

* 1-3 szpitali rezerwowych (każdy na 150 łóżek) na swoim terenie odpowiedzialności;

* pluton wsparcia medycznego (przy każdym Zarządzie jeden);

* 1-4 Oddziałów Zabezpieczenia Medycznego (po jednym w województwie i cztery w Warszawie);

* 1-4 grupy rozpoznania sanitarno-epidemiologicznego (po jednym w każdym województwie);

- zwiększenie liczby łóżek w szpitalach stacjonarnych o około 20%;

- koordynowanie działań zabezpieczenia medyczno-sanitarnego ww. ogniw oraz poliklinik, przychodni i ambulatoriów;

- zapewnienie opieki medyczno-sanitarnej stanom osobowym rozmieszczonym na wojewódzkich stanowiskach kierowania;

- organizacja zaopatrywania w leki, materiały opatrunkowe i sprzęt techniki medycznej oraz utrzymanie ciągłości dostaw tych materiałów;

- organizacja współdziałania z wojewódzkimi ogniwami społecznej służby zdrowia, jednostek wojskowych działających na terenie województwa oraz Wojewódzkimi Inspektorami OC.

2. Szpitale stacjonarne i rezerwowe MSW:

- leczenie porażonych i chorych;

- udzielanie podopiecznym pomocy ambulatoryjnej i porad medycznych w podstawowych specjalnościach lekarskich;

- utrzymywanie określonej rezerwy łóżek dla zabezpieczenia osób chronionych określonych organów szczebla centralnego stanowiska kierowania naczelnymi organów, funkcjonującego na terenie województwa;

- przyjmowanie na leczenie szpitalne osób spoza resortu w przypadkach masowych porażeń, wynikających z działań wojennych lub innych nadzwyczajnych zdarzeń.

3. Polikliniki i ambulatoria:

- prowadzenie badań lekarskich rezerwistów wcielanych do jednostek resortu;

- udzielanie podopiecznym pomocy ambulatoryjnej i porad medycznych w podstawowych specjalnościach lekarskich;

- zaopatrywanie podopiecznych w dostępne leki i materiały opatrunkowe;

- kierowanie chorych i porażonych na leczenie do szpitali stacjonarnych i rezerwowych;

- udział personelu lekarskiego w medycznym zabezpieczeniu likwidacji skutków masowych porażeń, wynikających z działań wojennych i innych nadzwyczajnych zdarzeń na terenie województwa (odpowiedzialności).

4. Oddziały Zabezpieczenia Medycznego:

- organizacja i realizacja medycznego zabezpieczenia funkcjonowania wojewódzkiego stanowiska kierowania;

- zorganizowanie i zabezpieczenie funkcjonowania izby chorych na 20 łóżek w rejonie wojewódzkiego SK;

- zapewnienie podstawowej opieki medycznej osób funkcjonujących na SK.

5. Plutony wsparcia medycznego.

Organizowane przy Zarządach, przeznaczone do:

- udziału w akcjach ratowniczych w rejonach porażień wynikłych z działań wojennych i innych nadzwyczajnych zdarzeń;
- wspierania w szczególnych przypadkach działania OZM i ambulatoriów;
- udzielania pomocy medycznej i ewakuacji porażonych z rejonów porażenia.

6. Grupy rozpoznania sanitarno-epidemiologicznego.

Organizowane w każdym województwie, przeznaczone do:

- prowadzenia nadzoru i rozpoznania sanitarno-epidemiologicznego w jednostkach resortu spraw wewnętrznych;
- prowadzenia czynności zapobiegawczych i szczepień ochronnych;
- nadzorowania procesu żywienia i zaopatrywania w wodę oraz miejsc produkcji i obrotu środkami spożywczymi;
- prowadzenia badań bakteriologicznych;
- zwalczania wykrytych ognisk epidemii i skażeń bakteriologicznych;
- nadzorowania grzebania zwłok.

Organizatorem współdziałania wszystkich ogniw służby zdrowia MSW na terenie województwa będzie właściwy terytorialnie dyrektor Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej Zarządu Służby Zdrowia MSW.

W jego kompetencji będzie koordynacja i kierowanie wysiłków wszystkich ogniw służby zdrowia MSW w odpowiednim miejscu i czasie w zależności od sytuacji i potrzeb. Współdziałanie z organami wojewódzkimi realizowane będzie w zakresie:

- wykonywania wspólnych zadań ratowniczych w rejonach masowych porażień;
- udzielania wzajemnej pomocy w likwidacji ognisk epidemii;
- utrzymywania określonej wspólnej rezerwy łóżek w szpitalach stacjonarnych i rezerwowych;

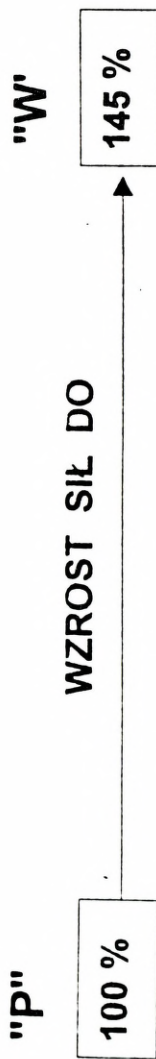
- udzielania wzajemnej pomocy w zapewnianiu ciągłości dostaw leków, krwi i materiałów opatrunkowych;

- udzielania wzajemnej pomocy w ewakuacji zagrożonych szpitali stacjonarnych i rezerwowych;

- świadczenia wzajemnych usług medycznych podopiecznym przez ambulatoria i inne placówki służby zdrowia.

W przypadku wystąpienia masowych porażen na terenie województwa należy liczyć się z koniecznością wydzielenia znacznej części sił i środków resortowej służby zdrowia do dyspozycji WKO - na czas trwania akcji.

CENTRALNY ZARZĄD SŁUŻBY ZDROWIA MSW

W TYM:

- CENTRALA;

- 17 ZARZĄDÓW

(4100 ŁÓŻEK SZPITALNYCH);

(Białystok, Bydgoszcz, Gdańsk,
Katowice, Kielce, Koszalin,
Kraków, Lublin, Łódź, Olsztyn,
Poznań, Rzeszów, Szczecin,
Warszawa, Wrocław, Zielona Góra)

W TYM Utworzenie:

- 30 szpitali rezerwowych
(4500 łóżek szpit.);

- 52 oddziały zabezpieczenia;

- 48 grup rozpoznania
sanitarne
- epidemiologicznego;

3. CELE I ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ NADWIŚLAŃSKIE JEDNOSTKI WOJSKOWE MSW W OKRESIE POKOJU, ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA I WOJNY

Nadwiślańskie Jednostki Wojskowe Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (NJW MSW) funkcjonują na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 lipca 1990 roku w sprawie szczegółowego zakresu działania ministra spraw wewnętrznych, zarządzenia przewodniczącego komitetu obrony kraju z 4 lipca 1991 roku w sprawie przekazania zadań i wojsk zabezpieczenia stanowisk kierowania oraz porozumienia ministrów obrony narodowej i spraw wewnętrznych z 20 grudnia 1991 roku w sprawie przekazania i przejęcia zadań oraz jednostek zabezpieczenia stanowisk kierowania.

Z treści przedstawionych aktów prawnych wynika, że celem głównym NJW MSW jest zapewnienie bezpiecznego i ciągłego funkcjonowania Kierowniczych Organów Państwa w okresie pokoju, zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny.

3.1. Zadania realizowane przez NJW MSW w okresie pokoju

Na podstawie szczegółowych zarządzeń ministra spraw wewnętrznych NJW realizują w czasie pokoju następujące zadania:

1. Ochroniają:

- obiekty i przebywające w nich osoby Naczelnych Organów Władzy i Administracji Państwowej na terenie całego kraju;
- polskie placówki, przedstawicielstwa dyplomatyczne i urzędy konsularne za granicą;
- siedziby obcych przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych oraz rezydencji ich kierowników akredytowanych przez rząd RP na terenie Warszawy.

2. Utrzymują w stałej gotowości eksploatacyjnej obiekty umocnione, przeznaczone dla Naczelných Organów Władzy i Administracji Państwowej, według wykazu określonego przez Komitet Obrony Kraju, a także prowadzą działalność inwestycyjną w zakresie ich modernizacji.

3. Realizują lotnicze zabezpieczenie zadań operacyjnych i szkoleniowych jednostek organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych oraz zadań przewozowych określanych przez ministra spraw wewnętrznych.

4. Utrzymują w stałej gotowości organizacyjnej i technicznej siły i środki łączności dla potrzeb stanowisk kierowania Naczelných Organów Władzy i Administracji Państwowej.

5. Prowadzą antyterrorystyczne działania w zakresie rozpoznania pirotechnicznego, radiologicznego i chemicznego obiektów i miejsc pobytu: osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, delegacji zagranicznych oraz działania zmierzające do neutralizacji zagrożeń w tych obiektach.

6. Utrzymują w stałej gotowości przygotowane siły i środki zapewniające mobilizacyjno-operacyjne rozwinięcie jednostek do wykonania zadań w okresie zagrożenia państwa i wojny.

7. Są w gotowości do udziału w akcjach ratowniczych oraz porządkowo-ochronnych podczas zwalczania klęsk żywiołowych.

8. Realizują bieżące zadania związane z systematycznym szkoleniem wojsk, utrzymaniem dyscypliny wojskowej, gotowości bojowej i mobilizacyjnej oraz ich logistycznym zabezpieczeniem.

Do realizacji przedstawionych zadań Wojska Nadwiślańskie posiadają określone struktury organizacyjne, oparte na wzorach Ministerstwa Obrony Narodowej. Są to:

- Dowództwo NJW MSW;
- brygada zmotoryzowana;
- brygada łączności;
- dwa pułki ochrony;

- dwa pułki zabezpieczenia;
- pułk zmotoryzowany;
- pułk lotniczy;
- pułk dowodzenia;
- dwa ośrodki szkolenia;
- oddział żandarmerii wojskowej.

W świetle wymienionych zadań poszczególne jednostki realizują:

1. Jednostki zmotoryzowane i ochrony:

- ochraniają na terenie Warszawy i kraju obiekty i urządzenia służące zabezpieczeniu funkcjonowania kierowniczych organów władzy i administracji państwowej oraz osoby w nich przebywające, a także obce placówki dyplomatyczne, urzędy konsularne i rezydencje ich kierowników w Warszawie;

- realizują zadania operacyjno-ochronne i reprezentacyjne w czasie pobytu w Polsce oficjalnych delegacji zagranicznych oraz podczas uroczystości państwowych;

- prowadzą pirotechniczne, radiologiczne i chemiczne rozpoznanie i zabezpieczenie:

* obiektów i miejsc pobytu delegacji zagranicznych oraz osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe;

* placówek dyplomatycznych, urzędów konsularnych i rezydencji ich kierowników na terenie Warszawy;

* siedzib Sejmu i Senatu RP;

- ochraniają i konwojują walory Narodowego Banku Polskiego i Państwowej Wytwórni Papierów Wartościowych;

- utrzymują siły i środki do natychmiastowego użycia w akcjach ratowniczych i porządkowo-ochronnych w czasie klęsk żywiołowych.

2. Jednostki zabezpieczenia:

- utrzymują w stałej gotowości techniczno-eksploatacyjnej obiekty umocnione;

- gromadzą i utrzymują normatywne zapasy środków materiałowo-technicznych dla logistycznego zabezpieczenia funkcjonowania kierowniczych organów władzy w obszarach poszczególnych stanowisk kierowania;

- zabezpieczają konwojowanie poczty specjalnej;

- szkolą i utrzymują stany osobowe jednostek do prowadzenia działań ratunkowo-ewakuacyjnych;

- utrzymują bazę szkoleniową i poligonową oraz prowadzą jej obsługę techniczną.

3. Jednostka łączności:

- utrzymuje polowe środki łączności dla potrzeb stanowisk kierowania;

- szkoli i utrzymuje siły do wykonania zadań łączności w rejonach stanowisk kierowania.

4. Jednostka lotnicza:

- utrzymuje w stałej gotowości bojowej siły i środki zapewniające wykonanie zadań związanych z przewozami lotniczymi kierowniczych organów władzy, poczty specjalnej oraz loty wynikające z potrzeb NJW i jednostek organizacyjnych resortu spraw wewnętrznych;

- jest w stałej gotowości do realizacji zadań ratownictwa medycznego i technicznego;

- uczestniczy w systemie ratownictwa powietrznego kraju.

5. Jednostka dowodzenia:

- zabezpiecza funkcjonowanie Dowództwa NJW w miejscu stałej dyslokacji;

- utrzymuje siły i środki dla potrzeb polowego systemu stanowisk dowodzenia NJW.

6. Ośrodek szkolenia:

- prowadzi szkolenie oficerów, chorążych, podoficerów zawodowych i służby zasadniczej oraz młodszych specjalistów (w tym kierowców

pojazdów samochodowych) dla potrzeb Nadwiślańskich Jednostek Wojskowych;

- zabezpiecza szkolenie poligonowe i utrzymuje bazę dwóch ośrodków szkolenia poligonowego.

7. Samodzielny Oddział Żandarmerii:

- realizuje zadania prewencyjno-porządkowe i dochodzeniowo-śledcze w sytuacjach zaistniałych podczas ochrony placówek dyplomatycznych, urzędów konsularnych i rezydencji ich kierowników na terenie Warszawy;

- realizuje czynności prewencyjno-porządkowe, dochodzeniowe i sprawdzające w stosunku do żołnierzy i pracowników cywilnych NJW.

8. Wszystkie Jednostki Nadwiślańskie:

- szkolą i utrzymują siły i środki do wykonania zadań operacyjno-ochronnych oraz utrzymują bazę do mobilizacyjnego rozwinięcia (w tym dwa pułki rozwijają się w brygady, a ośrodki szkolenia rozwijają się w brygadę i pułk).

3.2. Cele i zadania realizowane przez NJW MSW w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny

Oprócz wymienionych zadań realizowanych w czasie pokoju zarządzeniami ministra spraw wewnętrznych Nadwiślańskie Jednostki Wojskowe, z racji swojego przeznaczenia, wykonują szereg zadań w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny, których celem jest:

a) w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa:

- poprzez wzmocnienie ochrony i obrony zapewnić bezpieczeństwo naczelnym organom władzy i administracji państwowej, a także siedzibom obcych przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych oraz rezydencji ich kierowników na terenie Warszawy;

- zachowanie gotowości do rozwinięcia i funkcjonowania stanowisk kierowania poza dotychczasowym miejscem pracy;

b) w okresie wojny:

- zapewnienie sprawnego rozwinięcia i funkcjonowania systemu stanowisk kierowania państwem oraz bezpiecznych warunków pracy i przemieszczania osobom naczelnym organów władzy i administracji państwowej;

- zapewnienie bezpieczeństwa siedzibom obcych przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych oraz rezydencji ich kierowników na terenie Warszawy.

Do zasadniczych zadań realizowanych przez NJW MSW w czasie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny należą:

1. **Rozwinięcie** trzech rejonów stanowisk kierowania państwem.
2. **Ochrona** i obrona oraz zapewnienie warunków funkcjonowania osobom naczelnym organów państwa w obiektach umocnionych i budowlanych.
3. **Ochrona** siedzib przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych oraz rezydencji ich kierowników.
4. **Prowadzenie** działań przeciwdywersyjnych i przeciwdesantowych w obszarach stanowisk kierowania.
5. **Utrzymanie** i ochrona tras komunikacyjnych oraz zapewnienie bezpiecznego przemieszczania kierowniczych organów państwa przy użyciu środków własnych (w tym lotniczych) i będących w dyspozycji przemieszczanych organów.
6. **Uzupełnienie** łączności stacjonarnej i rozwinięcie polowych węzłów łączności oraz stacji szyfrowych dla potrzeb kierowniczych organów władzy i administracji państwowej.
7. **Wykonywanie** we współdziałaniu z jednostkami organizacyjnymi resortu łączności, zadań związanych z odtwarzaniem naruszonej łączności w rejonach stanowisk kierowania.

8. Współdziałanie w zapewnieniu łączności i obiegu poczty specjalnej w systemie kierowania państwem.

9. Prowadzenie działań antyterrorystycznych w zakresie rozpoznania pirotechnicznego, radiologicznego i chemicznego obiektów i miejsc pobytu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz działań zmierzających do neutralizacji zagrożeń w tych miejscach.

10. Prowadzenie akcji ratunkowo-ewakuacyjnych w obszarach stanowisk kierowania i strefach porażenia.

11. Udział w działaniach ratowniczych oraz porządkowo-ochronnych w obszarach stanowisk kierowania.

12. Prowadzenie rozpoznania wojskowego oraz "płytkiego wywiadu" w obszarach SK.

Zestaw zadań ochrony, obrony i zabezpieczenia funkcjonowania naczelných organów na stanowiskach kierowania będzie realizowany w następujących grupach problemowych:

1. Zapewnienie bezpieczeństwa osobom wchodzącym w skład naczelných organów kierowania państwem podczas przemieszczania się drogą lądową między stanowiskami kierowania. Treścią tego zadania będzie ubezpieczenie osób i kolumn w czasie manewru, ochrona mostów, wiaduktów i przepustów oraz rozpoznanie terenu przyległego do drogi na odcinkach zagrożonych.

2. Zapewnienie bezpieczeństwa osób pracujących w obiektach rozmieszczonych w rejonach stanowisk kierowania.

Treścią tego zadania będzie:

a) organizacja ochrony i obrony obiektów w trzech strefach;

b) obrona rejonów stanowisk kierowania poprzez:

- prowadzenie aktywnych działań przeciwdywersyjnych w rejonie działań bojowych;

- organizacja służby porządkowo-ochronnej na głównych drogach komunikacji wewnątrz stanowisk kierowania;

- zwalczanie wykrytych grup specjalnych przeciwnika, desantów powietrznych, zbrojnego podziemia, a także band rabunkowych itd.

3. Zabezpieczenie funkcjonowania obiektów i warunków pracy naczelných organów rozmieszczonych w tych obiektach.

Treścią tego zadania jest:

- przyjęcie w administrowanie i użytkowanie obiektów przeznaczonych do rozmieszczenia w nich naczelných organów władzy państwowej;

- utrzymanie w sprawności eksploatacyjno-technicznej obiektów oraz zapewnienie systemu awaryjnego zasilania w energię i wodę;

- stworzenie warunków do pracy i odpoczynku osobom rozmieszczonym w obiektach oraz opieki medycznej;

- zabezpieczenie logistyczne;

- inżynierska i fortyfikacyjna rozbudowa obiektów, węzłów łączności, w tym wykonanie schronów typu ciężkiego i ukryć dla pojazdów;

- indywidualne i zbiorowe zabezpieczenie przed skażeniami;

- organizacja i prowadzenie działań ratunkowo-ewakuacyjnych w przypadku masowych porażen obiektów stanowisk kierowania.

Zadania te będą realizowane w pełnym zakresie w odniesieniu do osób rozmieszczonych w obiektach stanowisk kierowania.

4. Zorganizowanie i uzupełnienie łączności kierowania państwem.

Treścią tego zadania będzie rozwinięcie i utrzymanie w pełnej gotowości eksploatacyjno-technicznej głównych i zapasowych WŁ oraz przewóz poczty specjalnej w systemie stanowisk kierowania.

Do realizacji przedstawionych zadań w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny Nadwiślańskie Jednostki Wojskowe dysponować będą następującymi siłami:

- czterema brygadami zmotoryzowanymi (BZmot);

- dwoma pułkami zmotoryzowanymi (pzmot);

- dwoma pułkami zabezpieczenia (pzab);

- pułkiem lotniczym (plot);

- pułkiem dowodzenia (pdow);

- brygadą łączności (BŁ).

Brygady zmotoryzowane przewidywane są do wykonywania zadań ochronno-obronnych i prowadzenia przeciwdywersyjnych działań zaczepnych w obszarach rozmieszczenia poszczególnych stanowisk kierowania.

Pułki zmotoryzowane, oprócz zadań typowych dla BZmot, są przygotowane do eksploatacji dróg między stanowiskami kierowania oraz przemieszczania wspólnie z pułkiem lotniczym naczelnich organów władzy i administracji państwowej.

Pułki zabezpieczenia przeznaczone są do rozbudowy inżynierskiej terenu i obiektów, utrzymania dróg przegrupowania oraz zabezpieczenia logistycznego funkcjonowania stanowisk kierowania i wojsk.

Pułk lotniczy jest w gotowości do przerzutu drogą powietrzną osób chronionych, kurierów poczty specjalnej, prowadzenia rozpoznania powietrznego, udziału w działaniach przeciwdywersyjnych i utworzenia powietrznego elementu dowodzenia dla potrzeb systemu kierowania i dowodzenia.

Pułk dowodzenia zabezpiecza rozwinięcie polowego systemu dowodzenia dowódcy NJW MSW oraz zapewnia warunki jego funkcjonowania.

Brygada łączności przewidywana jest do uzupełnienia systemu łączności stanowisk kierowania poprzez przyjęcie łącz od TLPSA i biura łączności KGP.

*

W prezentowanym materiale przedstawiono jedynie główne cele oraz specyfikę zadań, jakie realizują NJW MSW. Pozostaje jeszcze cała gama przedsięwzięć: operacyjnych, gotowości bojowej, mobilizacyjnych i szkoleniowych, których charakter i treść są zbliżone do zadań wykonywanych przez jednostki wojskowe resortu Obrony Narodowej.

4. ZADANIA TERENOWYCH JEDNOSTEK POLICJI W OKRESIE ZAGROŻENIA I WOJNY, WYNIKAJĄCE Z POTRZEB OBRONNYCH WOJEWÓDZTWA ORAZ ORGANIZACJA WSPÓLDZIAŁANIA Z ORGANAMI WOJEWÓDZKIMI

Dla przedstawienia zadań terenowych jednostek Policji w okresie zagrożenia i wojny, a wynikających z potrzeb obronnych województwa, niezbędne jest dokonanie odniesień w makroskali oraz wyartykułowanie ogólnych warunków realizacji zadań obronnych.

W kraju dokonywane są głębokie przemiany. Nowa doktryna obronna nakreśliła kierunki reorientacji i przewartościowań, trwa proces przebudowy systemu obronnego państwa. Modyfikowane są przepisy prawa w dziedzinie obronności, a rozwiązywanie problemów obronności dokonywane jest metodą kolejnych przybliżeń, korekt i usprawnień. Dlatego też ogół przedsięwzięć obronnych należy pojmować obecnie jako proces, jako drogę do strategicznego celu - zapewnienia bezpieczeństwa państwa.

Swoistą preambułę wszystkich poczynań stanowi art. 2 ustawy o powszechnym obowiązku obrony¹, według którego umacnianie obronności Rzeczypospolitej Polskiej, przygotowanie ludności i mienia narodowego na wypadek wojny oraz wykonywanie innych zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony należy do wszystkich organów i instytucji państwowych, organów samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych i innych jednostek organizacyjnych, organizacji społecznych, a także do każdego obywatela w zakresie określonym w ustawach.

---

¹ Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity - Dz.U. z 1992 r. Nr 4, poz. 16; zm.: Dz.U. z 1992 r. Nr 40, poz. 174 i Nr 54, poz. 254 oraz Dz.U. z 1994 r. Nr 43, poz. 165).

Stwierdzenie to ma zasadnicze znaczenie zwłaszcza w okresie transformacji, kiedy realia polityczne i gospodarcze wyprzedzają niejednokrotnie regulacje prawne. I mimo pożądanego kierunku przekształceń wyrażanego często w różnych aktach o charakterze postulatycznym i koncepcyjnym, podstawowym obowiązkiem każdego organu państwa jest przede wszystkim przestrzeganie praw Rzeczypospolitej Polskiej². Inaczej mówiąc: odpowiednie zmiany w organizacji systemu obronnego powinny kształtować prawo.

Zgodnie z art. 52 ust. 2 pkt 8 Ustawy Konstytucyjnej³ jednym z zadań Rady Ministrów jest zapewnienie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Zadanie to realizuje minister spraw wewnętrznych, który *jest naczelnym organem administracji państwowej realizującym politykę państwa i porządku publicznego, a także ochrony przed bezprawnymi zamachami na życie i zdrowie ludzkie oraz dorobek kulturalny i materialny społeczeństwa i poszczególnych obywateli, jak również w dziedzinie ochrony granicy państwa i kontroli ruchu granicznego, ochrony przeciwpożarowej oraz administracji spraw wewnętrznych*⁴. Do zakresu działania ministra spraw wewnętrznych należy m.in. nadzór nad działalnością Policji. Podległy ministrowi spraw wewnętrznych komendant główny Policji jest centralnym organem administracji państwowej, właściwym w sprawach ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego⁵.

---

² Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej uchwalona przez Sejm Ustawodawczy w dniu 22 lipca 1952 r. (tekst jednolity: Dz.U. z dnia 21 lutego 1967 r. Nr 7, poz. 36, z późniejszymi zmianami).

³ Ustawa Konstytucyjna z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz samorządzie terytorialnym (Dz.U. z 1992 r. Nr 84, poz. 426).

⁴ Art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o urzędzie ministra spraw wewnętrznych (Dz.U. z 1990 r. Nr 30, poz. 181).

⁵ Art. 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 1990 r. Nr 30, poz. 179; zm.: Dz.U. z 1991 r. Nr 94, poz. 422 i Nr 107, poz. 461; z 1992 r. Nr 54, poz. 254; z 1994 Nr 53, poz. 214).

Stosownie do postanowień doktryny obronnej⁶ - dla przeciwdziałania zagrożeniom oraz realizacji zadań obronnych utrzymuje się w czasie pokoju i rozwija na czas zagrożenia i wojny system obronny Rzeczypospolitej Polskiej, jego głównymi elementami są: siły zbrojne, pozamilitarne ogniwa obronne i system kierowania obronnością. Policja - jako jedno z pozamilitarnych ogniw systemu obronnego państwa - realizuje zadania w sferze ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz ochrony życia i mienia ludności w okresie pokoju i wojny. Drugą płaszczyzną działania Policji jest wykonywanie określonych zadań w zakresie kierowania obronnością państwa.

Policja jest umundurowaną i uzbrojoną formacją przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa obywateli oraz do utrzymania porządku publicznego - funkcja ta determinuje zadania i obowiązki Policji.

4.1. Struktura organizacyjna Policji (podstawowe informacje)

Centralnym organem administracji państwowej, właściwym w sprawach ochrony bezpieczeństwa obywateli oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego, jest komendant główny Policji, podległy ministrowi spraw wewnętrznych.

Urzędem wykonawczym komendanta głównego Policji jest Komenda Główna Policji - do jej zadań należy m.in. organizowanie i koordynowanie wykonania zadań Policji określonych w ustawach i przepisach wydanych na ich podstawie oraz wspieranie działań wykonawczych jednostek terenowych Policji.

Terenowymi organami Policji są komendanci wojewódzcy Policji, komendanci rejonowi Policji i komendanci komisariatów Policji.

---

⁶ Dokumenty przyjęte przez Komitet Obrony Kraju w dniu 2 listopada 1992 r.; *Założenia polskiej polityki bezpieczeństwa oraz Polityka bezpieczeństwa i strategia obronna Rzeczypospolitej Polskiej.*

komendant główny Policji tworzy, w razie potrzeby, specjalistyczne komisariaty kolejowe, wodne, lotnicze i inne, podlegające terenowo właściwym komendantom wojewódzkim lub rejonowym.

W ujęciu funkcjonalnym Policja składa się z:

- policji kryminalnej, obejmującej służby: dochodzeniowo-śledczą, operacyjno-rozpoznawczą, techniki operacyjnej;
- policji ruchu drogowego i prewencji;
- oddziałów prewencji i pododdziałów antyterrorystycznych;
- policji specjalistycznej, w tym kolejowej, wodnej i lotniczej;
- policji lokalnej.

4.2. Zadania Policji w okresie pokoju

Na tle rozważań o zadaniach Policji w okresie zagrożenia i wojny należy skonstatować, iż podstawowym zadaniem Policji w okresie "W" jest wypełnianie obowiązków ustawowych (statutowych), których pomyślna realizacja stanowi wartość samą w sobie, ma ona bowiem bezpośredni związek z sytuacją organów państwa, instytucji państwowych, organów samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych i obywateli w specyficznych warunkach zagrożenia i wojny.

Do podstawowych zadań Policji należą:

- ochrona życia i zdrowia obywateli oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;
- ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych oraz w środkach komunikacji publicznej i w ruchu drogowym;
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawisk kryminogennych i

współdziałanie w tym zakresie z zainteresowanymi organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami społecznymi;

- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców;
- nadzór nad strażami miejskimi powołanymi przez organy samorządu terytorialnego, a także nadzór nad innymi specjalistycznymi uzbrojonymi formacjami ochronnymi;
- kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych;
- współdziałanie z policjami innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi.

W granicach swych zadań Policja w celu rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw i wykroczeń wykonuje czynności: operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze i administracyjno-porządkowe. Policja wykonuje też czynności na polecenie sądu, prokuratora, organów administracji państwowej i samorządu terytorialnego.

Należy podkreślić, iż z punktu widzenia potrzeb obronnych województwa (choć nie tylko) gros przedsięwzięć podejmowanych przez Policję dotyczy ochrony życia i zdrowia obywateli oraz ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, stąd też główny ciężar zadań spoczywa na policji ruchu drogowego i prewencji, oddziałach prewencji i pododdziałach antyterrorystycznych.

Zasadniczym celem służby prewencji i ruchu drogowego jest zapobieganie działalności przestępczej, ochrona życia i zdrowia obywateli oraz mienia, a także ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz utrzymanie porządku i bezpieczeństwa ruchu drogowego, a w szczególności:

- utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego poprzez odpowiednią dyslokację służb prewencyjnych, stosownie do zagrożeń (szczególną rolę odgrywa tu służba patrolowa, która pełni ją jest przez

policjantów samodzielnie lub wspólnie z żołnierzami Żandarmerii Wojskowej, Straży Granicznej, Służby Ochrony Kolei, Straży Miejskiej, ze strażnikami Straży Rybackiej i Straży Leśnej, przedstawicielami Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska, Inspektoratów Żeglugi Śródlądowej, Urzędów Morskich oraz przedstawicieli innych organizacji i instytucji powołanych do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w określonych miejscach, a także z ratownikami Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, członkami grup ochronnych i samoobrony mieszkańców);

- udział w zabezpieczeniu imprez i uroczystości o charakterze politycznym, sportowym, rozrywkowym, religijnym;

- współdziałanie z Państwową Strażą Pożarną w zakresie zapobiegania bądź likwidacji skutków klęsk żywiołowych lub katastrof;

- konwojowanie materiałów niebezpiecznych i walorów o dużej wartości;

- ochrona węzłów komunikacji pasażerskiej (PKP, PKS, Porty Lotnicze) oraz tras komunikacyjnych (w zakresie ogólnej ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego);

- zapewnienie bezpieczeństwa przedstawicielom państw obcych i organizacji międzynarodowych;

- współdziałanie z innymi organami administracji państwowej (UOP, WP) w zakresie zabezpieczenia i zwalczania penetracji obcych wywiadów, działalności terrorystycznej i szkodliwymi działaniami gospodarczymi, naruszającymi konstytucyjne zasady ustrojowe oraz podstawowe interesy polityczne czy gospodarcze państwa;

- współdziałanie z organami samorządowymi i organizacjami społecznymi w zakresie zapobiegania przestępczości oraz zwalczania zjawisk patologii społecznej i ich zapobiegania;

- współdziałanie z organami administracji państwowej w zakresie inżynierii ruchu drogowego, oceny stanu dróg i likwidacji zagrożeń oraz

organizowania przewozu po drogach publicznych ładunków ponadgabarytowych i materiałów niebezpiecznych.

Do zadań oddziałów prewencji należy:

- służba prewencyjna w rejonach zagrożonych (służba patrolovo-obchodowa na rzecz jednostek terenowych Policji);

- zabezpieczenie prewencyjne wizyt ważnych osobistości życia politycznego i gospodarczego;

- udział w akcjach poszukiwawczych za osobami zaginionymi;

- służba prewencyjna w pociągach na najbardziej zagrożonych trasach;

- udział w ochronie uczestników zgromadzeń w miejscach publicznych;

- zapewnienie porządku publicznego w czasie imprez i uroczystości o charakterze politycznym, sportowym, kulturalno-rozrywkowym, religijnym;

- ochrona porządku publicznego w czasie akcji ratowniczych, podczas klęsk żywiołowych, rozległych awarii urządzeń i zdarzeń w transporcie powodujących uwolnienie się toksycznych środków przemysłowych oraz w przypadkach innych zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu;

- prowadzenie operacji policyjnych w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa publicznego;

- udział w prowadzeniu pościgów za niebezpiecznymi przestępcami;

- udział w fizycznym zwalczaniu terroryzmu;

- przywracanie porządku publicznego w przypadkach zbiorowych naruszeń prawa;

- wspieranie akcji prowadzonych przez inne służby (jednostki) Policji.

W razie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub niebezpiecznego zagrożenia porządku publicznego, zwłaszcza poprzez sprowadzenie:

- niebezpieczeństwa powszechnego dla życia, zdrowia lub wolności obywateli;

- bezpośredniego zagrożenia dla mienia w znacznych rozmiarach;

- bezpośredniego zagrożenia siedzib najwyższych organów władzy i administracji państwowej, obiektów ważnych dla bezpieczeństwa lub obronności państwa, dla gospodarki lub kultury narodowej oraz przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych.

Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra spraw wewnętrznych, w celu zapewnienia bezpieczeństwa publicznego lub przywrócenia porządku publicznego może zarządzić **użycie uzbrojonych oddziałów lub pododdziałów Policji.**

W wymienionych przypadkach mogą być użyte do pomocy, na podstawie decyzji Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wydanej na wniosek prezesa Rady Ministrów, oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych RP⁷. Po zakończonych działaniach dowódcy oddziałów Policji i sił zbrojnych są obowiązani do sporządzenia raportów pisemnych. Kopie tych raportów przesyła się właściwemu wojewodzie.

Szczególne zadania przypadają pododdziałom antyterrorystycznym, podejmującym działania w przypadkach zaistnienia zdarzeń o znamionach aktu terrorystycznego, polegających na:

- podłożeniu urządzenia wybuchowego lub niebezpiecznego materiału;

- zawładnięciu środkiem komunikacji powietrznej, wodnej lub lądowej;

- uprowadzeniu osób (osoby);

---

⁷ Zasady i warunki użycia oddziałów i pododdziałów Policji oraz sił zbrojnych, a także warunki współdziałania określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 marca 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków użycia oddziałów i pododdziałów Policji oraz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w razie zagrożenia bezpieczeństwa lub niebezpiecznego zakłócenia porządku publicznego oraz zasad użycia broni palnej przez te jednostki (Dz.U. z 1991 r. Nr 26, poz. 104).

- zamachu na życie lub zdrowie osób (osoby);
- zawładnięciu obiektem użyteczności publicznej lub innym obiektem ważnym dla bezpieczeństwa lub obronności państwa;
- zamachu na ważną instalację lub urządzenie mające kluczowe znaczenie dla funkcjonowania państwa.

4.3. Zadania Policji w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz wojny

W okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz wojny Policja kontynuuje wykonywanie swoich zadań ustawowych oraz realizuje inne zadania określone przez właściwe organy.

Policja wykonuje zadania wynikające z ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie, uchwał Komitetu Obrony Kraju, rozporządzeń Rady Ministrów i innych aktów prawnych organów właściwych w sprawach obronności.

Główne zadania obronne Policji określa minister spraw wewnętrznych w drodze zarządzenia wydanego w porozumieniu z sekretarzem Komitetu Obrony Kraju.

Do głównych zadań obronnych Policji (realizowanych w zakresie określonym przepisami szczególnymi) należy:

- 1) zapewnienie warunków funkcjonowania określonym organom kierowniczym na stanowiskach kierowania;
- 2) zapewnienie łączności i obiegu poczty specjalnej w systemie kierowania państwem;
- 3) zapewnienie łączności w systemie kierowania resortem spraw wewnętrznych;

4) udział w zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego w rejonach mobilizacji sił zbrojnych oraz w ochronie tras przegrupowania wojsk operacyjnych;

5) udział w działaniach przeciwdywersyjnych i przeciwdesantowych;

6) nadzór nad przygotowaniem fizycznej ochrony obiektów ważnych dla obronności i gospodarki narodowej;

7) realizowanie czynności na rzecz obrony cywilnej;

8) udział w przedsięwzięciach związanych z odosabnianiem lub internowaniem osób, których działalność może być sprzeczna z prawem lub zagrażać bezpieczeństwu lub obronności państwa;

9) udział w przedsięwzięciach związanych z cenzurą korespondencji telekomunikacyjnej i przesyłek pocztowych;

10) udział w realizacji przedsięwzięć administracyjno-porządkowych typowych dla okresu zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny;

11) reklamowanie osobowych źródeł informacji (reklamowanie osób od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny);

12) zabezpieczenie dokumentacji informatycznej i archiwalnej oraz kartotek operacyjnych.

Udział Policji w zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego w rejonach mobilizacji sił zbrojnych obejmuje:

a) patrolowanie tras akcji kurierskich w rejonach zagrożonych;

b) utrzymanie porządku publicznego w rejonach zgrupowania osób zmobilizowanych oraz na dworcach kolejowych i komunikacji samochodowej w czasie przejazdu osób powołanych do służby wojskowej;

c) współdziałanie z właściwymi organami: wojskowymi, administracji państwowej oraz samorządowymi, a także ze służbami kolejowymi i komunikacji samochodowej, w celu zapobiegania:

- powstawaniu zakłóceń i wystąpień, naruszeniom porządku i bezpieczeństwa publicznego w rejonach zgrupowania osób zmilitaryzowanych oraz na dworcach kolejowych i komunikacji samochodowej;

- zjawiskom nieprzestrzegania przepisów administracyjno-porządkowych;

d) utrzymanie stałego kontaktu z organami wojskowymi (Wojewódzki Sztab Wojskowy, Wojskowe Komendy Uzupełnień, Żandarmeria Wojskowa), w celu:

- koordynowania działań w zakresie utrzymania porządku publicznego w rejonach zgrupowania osób zmilitaryzowanych oraz na terenach dworców;

- wymiany informacji o przebiegu mobilizacji do sił zbrojnych i zaistniałych zdarzeniach mogących mieć wpływ na przebieg mobilizacji;

- wykonywania na wnioski organów wojskowych czynności związanych z doprowadzeniem do jednostek wojskowych osób uchylających się od służby wojskowej, w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Udział Policji w ochronie tras przegrupowania wojsk operacyjnych obejmuje:

a) kierowanie ruchem cywilnym w czasie przegrupowania wojsk;

b) udzielanie pomocy wojskowym organom kierowania ruchem wojsk w przywracaniu sprawnego przejazdu kolumn wojskowych;

c) zapewnienie warunków sprawnego przegrupowania kolumn i transportów wojskowych przez miasta i węzły komunikacyjne oraz organizowanie w miarę potrzeb tras zastępczych (objazdów);

d) pilotowanie określonych kolumn wojskowych, stosownie do potrzeb zgłaszanych przez organy kierowania ruchem wojsk;

e) organizowanie ruchu cywilnego w okresach przerw między przemarszem poszczególnych kolumn wojskowych;

f) organizowanie posterunków na drogach wylotowych z miast w celu przeciwdziałania rozpoznaniu ruchów wojsk;

g) udzielanie pomocy organom Żandarmerii Wojskowej (w miarę potrzeb i możliwości) w zamknięciu dróg dojazdu do rejonów stałej lub czasowej dyslokacji wojsk, do miejsc przepraw przez rzeki oraz załadunku na stacjach kolejowych, w celu przeciwdziałania rozpoznaniu dyslokacji wojsk;

h) wykonywanie wspólnie z organami Żandarmerii Wojskowej (w zależności od potrzeb i możliwości) czynności związanych z zabezpieczaniem miejsc wypadków (katastrof) oraz udzielanie pomocy osobom poszkodowanym;

i) współdziałanie z właściwymi organami komunikacji (w tym z zarządami dróg) w zakresie wyłączenia dróg z ruchu, organizowania objazdów i ich oznakowania;

j) organizowanie posterunków i patroli w miejscach przewidywanych postojów kolejowych transportów wojskowych w celu zapobiegania zjawiskom naruszającym bezpieczeństwo i porządek publiczny w tych miejscach;

k) uczestnictwo w przeciwdywersyjnej ochronie tras przegrupowania wojsk, m.in. poprzez objęcie doraźną ochroną odcinków zagrożonych działalnością dywersyjną, mostów, wiaduktów, tuneli, skrzyżowań oraz przejazdów kolejowych na drogach publicznych znajdujących się poza terenem miast, nie chronionych przez wojsko lub inne organy;

l) działania prewencyjne posterunków i patroli w miejscowościach położonych wzdłuż tras przegrupowania wojsk w zakresie zapobiegania zakłóceniom porządku publicznego i działalności dywersyjnej oraz likwidowanie zagrożeń;

ł) stałą wymianę informacji z organami wojskowymi (Wojewódzki Sztab Wojskowy, Żandarmeria Wojskowa) i organami kierowania

ruchem wojsk, w zakresie przebiegu przegrupowania wojsk i ewentualnego zagrożenia tras przegrupowania wojsk działalnością dywersyjną.

Jednym z ważniejszych kierunków działania Policji w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz wojny jest udział w organizowanych przez siły zbrojne działaniach przeciwdywersyjnych i przeciwdesantowych. Zadanie to traktuje się jako naturalne rozwinięcie na czas zagrożenia ustawowych obowiązków Policji czasu pokoju w zakresie walki z terroryzmem, w rozmiarach uwarunkowanych posiadanymi siłami i środkami (w tym uzbrojeniem).

W świetle doktryny obronnej Rzeczypospolitej Polskiej należy rozumieć, iż generalnie przeciwdywersyjne działania bojowe realizować będą siły zbrojne, natomiast przeciwdywersyjne działania ochronno-obronne realizowane będą siłami resortu spraw wewnętrznych, w tym Policji.

A zatem siły zbrojne realizować będą **przeciwdywersyjne działania operacyjne (specjalne)**, polegające m.in. na stosowaniu niekonwencjonalnych metod walki z przeciwnikiem w celu paraliżowania jego działalności oraz fizycznej likwidacji, a także **bojowe działania przeciwdywersyjne i przeciwdesantowe**, polegające na prowadzeniu walki zbrojnej z siłami dywersyjnymi przeciwnika zewnętrznego i wewnętrznego, obronie obiektów mających szczególne znaczenie dla obronności i gospodarki narodowej oraz wykrywaniu, fizycznym zniszczeniu lub wzięciu do niewoli sił przeciwnika.

Policja natomiast w ramach udziału w działaniach przeciwdywersyjnych i przeciwdesantowych realizować będzie zadania w zakresie:

a) rozpoznania przeciwdywersyjnego, poprzez:
zdobywanie informacji o przeciwniku zewnętrznym i wewnętrznym, przez:

- wykrywanie bezpośredniego zagrożenia ze strony tych sił;
- ustalanie kierunków działalności dywersyjnej;

- ustalanie zamiarów i kierunków przenikania oraz miejsc desantowania, bazowania i działalności dywersyjnej;

- zapobieganie działalności dywersyjnej;

- wykrywanie bezpośredniego zagrożenia dywersją obiektów i rejonów;

- ustalanie skutków działalności dywersyjnej;

b) działań administracyjno-porządkowych, poprzez:

- zapewnienie wykonywania ustanowionych nakazów i zakazów mających na celu ochronę bezpieczeństwa państwa;

- ograniczanie możliwości prowadzenia działalności dywersyjnej przez siły wewnętrzne i zewnętrzne przeciwnika;

c) przekazywania informacji o zagrożeniu dywersyjnym i aktach dywersji, w systemie obrony przeciwdywersyjnej (w systemie kierowania obroną państwa);

d) nadzoru nad przygotowaniem fizycznej ochrony obiektów ważnych dla obronności i gospodarki narodowej, poprzez:

- organizowanie (równoległe z ochroną fizyczną) zabezpieczenia obiektów przed atakami grup dywersyjno-rozpoznawczych i penetracją wizualną;

- rozpoznawanie zamierzeń wywiadowczo-dywersyjnych przeciwnika;

- rozpoznawanie, wykrywanie i likwidowanie wrogiej działalności osób, grup organizujących działalność dywersyjną oraz dokonujących aktów dywersji, sabotażu, szpiegostwa, wrogiej propagandy bądź dezorganizujących produkcję, zaopatrzenie i transport;

- wspieranie działań ochronno-obronnych zmilitaryzowanych formacji uzbrojonych powołanych do ochrony obiektów, w ramach ogólnej ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, wykonywanej przez jednostki Policji;

- wspieranie siłami jednostek manewrowych Policji działań ochronno-obronnych zmilitaryzowanych formacji uzbrojonych powołanych do

ochrony obiektów, w przypadkach bezpośredniego ataku dywersyjnego na obiekt;

e) uczestnictwa w przeciwdywersyjnej ochronie tras przegrupowania wojsk.

Źródłami rozpoznania przeciwdywersyjnego Policji będą przede wszystkim:

- osobowe źródła informacji;
- materiały z postępowań przygotowawczych;
- materiały z prac techniki operacyjnej i cenzury wojskowej;
- służba prewencji (działania w terenie);
- patrole ruchu drogowego;
- przesłuchania zatrzymanych;
- działania rozpoznawcze jednostek manewrowych Policji.

Czynności wykonywane przez Policję na rzecz obrony cywilnej obejmują:

a) utrzymanie porządku publicznego w czasie prowadzenia ewakuacji ludności, a w szczególności:

- egzekwowanie przestrzegania zarządzeń dotyczących ewakuacji;
- regulację ruchu na trasach (drogach) przemieszczania się ludności;
- prowadzenie działań prewencyjnych w miejscowościach rozmieszczenia ludności;

b) utrzymanie porządku publicznego w czasie akcji ratunkowych, a w szczególności:

- udział w zabezpieczeniu dróg marszu (tras) dla wprowadzenia sił ratowniczych do akcji w rejonie porażenia;
- izolowanie rejonu porażenia, m.in. poprzez ograniczenie lub zamknięcie ruchu kołowego i pieszego do i z rejonu porażenia oraz izolowanie terenu skażenia;
- zapewnienie ochrony mienia ludności (w ramach ogólnej ochrony porządku publicznego);

- regulację ruchu wewnątrz i na zewnątrz rejonu porażenia oraz zapewnienie warunków ewakuacji poszkodowanych i bezdomnych;

- zapobieganie objawom paniki wśród całej ludności i opanowywanie tych zjawisk;

c) nadzór nad ochroną mienia ludności znajdującego się w pomieszczeniach mieszkalnych opuszczonych w związku z ewakuacją ludności (w ramach ogólnej ochrony porządku publicznego);

d) udział w systemie wykrywania zagrożeń oraz ostrzegania i alarmowania, a w szczególności:

- zapewnienie możliwości wykorzystania systemów lub środków łączności na potrzeby przekazywania informacji o zagrożeniach i alarmowania;

- zbieranie, przetwarzanie i przekazywanie informacji o zagrożeniach przez służby dyżurne jednostek Policji.

4.4. Podstawy prawne współdziałania w realizacji zadań

A. Działalność ustawowa policji

Główną płaszczyznę współdziałania terenowych jednostek Policji z organami szczebla wojewódzkiego (i Policji w ogóle z innymi organami) w czasie pokoju wyznaczają:

1. Przepisy ustawy o Policji

- art. 3 - organy terenowej administracji państwowej oraz samorządu terytorialnego uczestniczą w ochronie bezpieczeństwa i porządku publicznego w zakresie i na zasadach określonych w ustawie o Policji oraz innych przepisach;

- art. 10 - komendanci Policji składają okresowe sprawozdania ze swej działalności, a także informacje o stanie porządku i bezpie-

czeństwa publicznego, odpowiednim organom administracji ogólnej i samorządu terytorialnego;

- art. 11 ust. 1 - w sprawach związanych z organizacją wewnętrzną i wykonywaniem zadań Policji organy administracji ogólnej i samorządu terytorialnego mogą żądać od organów Policji wyjaśnień oraz przywrócenia stanu zgodnego z porządkiem prawnym;

- art. 14 ust. 2 - Policja wykonuje również czynności na polecenie sądu, prokuratora, organów administracji państwowej i samorządu terytorialnego w zakresie, w jakim obowiązek ten został określony w odrębnych ustawach;

- art. 16 ust. 1 - w razie niepodporządkowania się wydanym na podstawie prawa poleceniom organów Policji lub jej funkcjonariuszy, policjanci mogą stosować środki przymusu bezpośredniego;

- art. 17 ust. 1 pkt 2 - w przypadku gdy środki przymusu bezpośredniego są niewystarczające, policjanci mają prawo użycia broni palnej, m.in. w celu odparcia niebezpiecznego zamachu na siedziby najwyższych organów władzy i administracji państwowej, a także na obiekty ważne dla bezpieczeństwa lub obronności państwa, dla gospodarki lub kultury narodowej oraz na przedstawicielstwa dyplomatyczne i urzędy konsularne państw obcych;

- art. 18 ust. 1 - w razie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub niebezpiecznego zakłócenia porządku publicznego Prezes Rady Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych, w celu zapewnienia bezpieczeństwa publicznego lub przywrócenia porządku publicznego, może zażądać użycie uzbrojonych oddziałów lub pododdziałów Policji;

- art. 23 ust. 1 - burmistrzowie i prezydenci miast mogą, w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, tworzyć umundurowane straże miejskie.

*2. Przepisy ustawy o terenowych organach rządowej administracji ogólnej*⁸

- art. 10 ust. 1 pkt 1 i 3 - wojewoda jako przedstawiciel rządu koordynuje działalność organów administracji rządowej działających na obszarze województwa w zakresie zgodności z polityką rządu, zapewnia też współdziałanie jednostek organizacyjnych działających na obszarze województwa w zakresie utrzymania porządku publicznego, a także zapobiegania klęskom żywiołowym oraz usuwania ich skutków;

- art. 11 ust. 1 - wojewoda może żądać informacji i wyjaśnień od działających na obszarze województwa organów administracji specjalnej;

- art. 13 - działające na obszarze województwa organy administracji specjalnej są zobowiązane uzgadniać z wojewodą projekty swoich aktów prawnych o charakterze ogólnym oraz projekty innych aktów, jeżeli mają one ważne znaczenie dla realizacji polityki rządu;

- art. 16 - wojewoda opiniuje powołanie i odwołanie podległych ministrom organów administracji specjalnej, których terytorialny zasięg działania obejmuje obszar województwa lub jego części.

*3. Przepisy ustawy o samorządzie terytorialnym*⁹

- art. 7 ust. 1 - zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej należy do zadań własnych gmin, zadania te obejmują m.in. sprawy porządku publicznego.

---

⁸ Ustawa z dnia 22 marca 1990 r. o terenowych organach rządowej administracji ogólnej (Dz.U. z 1990 r. Nr 21, poz. 123; zm.: Dz.U. z 1991 r. Nr 75, poz. 328).

⁹ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz. U. z 1990 r. Nr 16, poz. 95, zm.: Dz. U. z 1990 r. Nr 34, poz. 199, Nr 43, poz. 253, z 1991 r. Nr 4, poz. 18, Nr 110, poz. 473, z 1992 r. Nr 85, poz. 428, Nr 100, poz. 499, z 1993 r. Nr 17, poz. 78, Nr 109, poz. 488).

*4. Przepisy rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad współpracy Policji ze strażami miejskimi*¹⁰

*5. Przepisy ustawy o ochronie tajemnicy państwowej i służbowej*¹¹

- art. 18 ust. 1 - nadzór nad ochroną tajemnicy państwowej i służbowej sprawują: naczelne i centralne organy państwowe - w stosunku do jednostek organizacyjnych im podległym oraz przez nie nadzorowanych, a także wojewodowie - w stosunku do podległych organów i jednostek podporządkowanych oraz do organów i jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego;

- art. 19 ust. 1 - Minister Spraw Wewnętrznych sprawuje ogólną koordynację w zakresie ochrony tajemnicy państwowej i służbowej oraz określa szczegółowe zasady i sposób postępowania z wiadomościami stanowiącymi tajemnicę państwową i służbową.

Problematykę szczegółowych zadań i obowiązków Policji oraz współdziałania w realizacji tych zadań regulują m.in. następujące przepisy:

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 września 1990 r. w sprawie szczegółowego trybu korzystania przez policjantów z pomocy instytucji państwowych, jednostek gospodarczych, organizacji społecznych i obywateli (Dz.U. z 1990 r. Nr 70, poz. 408);

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 września 1990 r. w sprawie trybu legitymowania, zatrzymywania osób, dokonywania kontroli osobistej oraz przeglądania bagaży i sprawdzania ładunku przez policjantów (Dz.U. z 1990 r. Nr 70, poz. 409);

---

¹⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1990 r. w sprawie szczegółowych zasad współpracy Policji ze strażami miejskimi oraz zakresem nadzoru fachowego i pomocy udzielanej tym strażom przez komendanta głównego Policji (Dz.U. z 1990 r. Nr 84, poz. 492).

¹¹ Ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. o ochronie tajemnicy państwowej i służbowej (Dz.U. z 1982 r. Nr 40, poz. 271; zm.: z 1987 r. Nr 42, poz. 250, Dz.U. z 1989 r. Nr 34, poz. 178 i z 1990 r. Nr 34, poz. 198).

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 września 1990 r. w sprawie określenia przypadków i sposobów użycia przez policjantów środków przymusu bezpośredniego (Dz.U. z 1990 r. Nr 70, poz. 410);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 września 1990 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu postępowania przy użyciu broni palnej przez policjantów (Dz.U. z 1990 r. Nr 70, poz. 411);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 marca 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków użycia oddziałów i pododdziałów Policji oraz Sił Zbrojnych RP w razie zagrożenia bezpieczeństwa lub niebezpiecznego zakłócenia porządku publicznego oraz zasad użycia broni palnej przez te jednostki (Dz.U. z 1991 r. Nr 26, poz. 104);
- ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jednolity: Dz.U. z 1991 r. Nr 36, poz. 161; zm.: Dz.U. z 1992 r. Nr 20, poz. 78, z 1993 r. Nr 28, poz. 127);
- rozporządzenie ministrów obrony narodowej i spraw wewnętrznych z dnia 21 stycznia 1994 r. w sprawie zakresu, zasad i trybu interweniowania policjantów wobec żołnierzy (Dz.U. z 1994 r. Nr 17, poz. 60);
- zarządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 18 czerwca 1994 r. w sprawie obowiązków organów Policji, Urzędu Ochrony Państwa i Straży Granicznej przy udzieleniu pomocy bądź asysty organom egzekucyjnym (M.P. z 1994 r. Nr 37, poz. 321);
- zarządzenie ministra obrony narodowej z dnia 31 sierpnia 1994 r. w sprawie obowiązków wojskowych organów porządkowych udzielających pomocy i asystujących przy czynnościach egzekucyjnych (M.P. z 1994 r. Nr 52, poz. 441);
- ustawa z dnia 31 stycznia 1961 r. o broni, amunicji i materiałach wybuchowych (Dz.U. z 1961 r. Nr 6, poz. 43, z 1974 r. Nr 22, poz. 131, zm.: Dz.U. z 1983 r. Nr 6, poz. 35, z 1987 r. Nr 42, poz. 250, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 35, poz. 192, z 1990 r. Nr 76, poz. 451);

- zarządzenie Nr 78 prezesa Rady Ministrów z dnia 25 września 1974 r. w sprawie zgłaszania, zabezpieczania i unieszkodliwiania materiałów wybuchowych i innych przedmiotów niebezpiecznych (M.P. z 1974 r. Nr 34, poz. 202);

- zarządzenie ministrów obrony narodowej i spraw wewnętrznych z dnia 12 listopada 1974 r. w sprawie oczyszczania terenów z materiałów niebezpiecznych (Dz.U. MSW z 1974 r. Nr 7, poz. 23; zm.: Dz.Urz. MSW z 1980 r. Nr 5, poz. 10);

- rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 21 marca 1989 r. w sprawie kategorii osób, które mogą posiadać broń bez pozwolenia wydanego przez właściwe organy podległe ministrowi spraw wewnętrznych (Dz.U. z 1989 r. Nr 16, poz. 91);

- rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 29 października 1990 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów ustawy o broni, amunicji i materiałach wybuchowych na poszczególne rodzaje broni białej oraz przedmioty, których używanie może zagrażać bezpieczeństwu publicznemu (Dz.U. z 1990 r. Nr 76, poz. 451; zm.: Dz.U. z 1993 r. Nr 119, poz. 533);

- rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 29 października 1990 r. w sprawie określania organów właściwych do wydawania pozwoleń na broń, ustalania wzorów pozwoleń na broń oraz określania istotnych części broni i amunicji (Dz.U. z 1990 r. Nr 76, poz. 452; zm.: Dz.U. z 1993 r. Nr 119, poz. 533; z 1994 r. Nr 5, poz. 22);

- rozporządzenie ministrów rynku wewnętrznego i spraw wewnętrznych z dnia 29 października 1990 r. w sprawie warunków sprzedaży broni i amunicji oraz nadzoru nad ich obrotem (Dz.U. z 1990 r. Nr 76, poz. 453; zm.: Dz.U. z 1994 r. Nr 9, poz. 35);

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 września 1961 r. w sprawie zasad i trybu zbycia broni i amunicji (Dz.U. z 1961 r. Nr 42, poz. 221);

- ustawa z dnia 31 stycznia 1961 r. o Straży Przemysłowej (Dz.U. z 1961 r. Nr 6, poz. 42; zm.: Dz.U. z 1989 r. Nr 35, poz. 192);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 1961 r. w sprawie zasad i trybu użycia broni przez pracowników Straży Przemysłowej (Dz.U. z 1961 r. Nr 6, poz. 44 zm.: Dz.U. z 1962 r. Nr 65, poz. 315);
- uchwała Nr 108 Rady Ministrów z dnia 8 sierpnia 1984 r. w sprawie uprawnień ministra spraw wewnętrznych w zakresie ochrony uspołecznionych zakładów pracy szczególnie ważnych dla gospodarki narodowej (M.P. z 1984 r. Nr 20, poz. 138);
- decyzja Nr 58 ministra spraw wewnętrznych z dnia 16 sierpnia 1991 r. w sprawie realizacji niektórych uprawnień ministra spraw wewnętrznych w stosunku do Straży Przemysłowej i innych specjalistycznych uzbrojonych formacji ochronnych (niepublikowana);
- zarządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 7 października 1992 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych do zatrudnienia na poszczególnych stanowiskach służbowych w Straży Przemysłowej (M.P. z 1992 r. Nr 33, poz. 231);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 kwietnia 1993 r. w sprawie funkcjonowania Straży Parku w parkach narodowych (Dz.U. z 1993 r. Nr 30, poz. 138);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1990 r. w sprawie szczegółowych zasad współpracy Policji ze strażami miejskimi oraz zakresu nadzoru fachowego i pomocy udzielanej tym strażom przez komendanta głównego Policji (Dz.U. z 1990 r. Nr 84, poz. 492);
- ustawa z dnia 5 lipca 1990 r. - Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. z 1990 r. Nr 51, poz. 297);
- ustawa z dnia 1 lutego 1983 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 1992 r. Nr 11, poz. 41, Nr 26, poz. 114);

- rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 28 kwietnia 1993 r. w sprawie określenia warunków i trybu oraz jednostek i zasad ich współdziałania z Policją w zakresie usuwania i blokowania pojazdów oraz pilotowania pojazdów nienormatywnych (Dz.U. z 1993 r. Nr 49, poz. 225);

- rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 21 lipca 1993 r. w sprawie określenia sposobu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas trwania imprez na drogach, warunków ich odbywania, trybu postępowania i organów właściwych w tych sprawach (Dz.U. z 1993 r. Nr 73, poz. 345 zm.: Dz.U. z 1994 r. Nr 82, poz. 380);

- uchwała Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 marca 1994 r. dotycząca ustalenia powszechnie obowiązującej wykładni przepisów art. 2 i art. 8 ustawy z dnia 5 lipca 1990 r. - Prawo o zgromadzeniach oraz art. 54 ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. - Prawo o ruchu drogowym i art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 1994 r. Nr 39, poz. 148);

- ustawa z dnia 7 marca 1950 r. o żegludze i spławie na śródlądowych drogach wodnych (tekst jednolity: Dz.U. z 1952 r. Nr 26, poz. 182; z 1960 r. Nr 29, poz. 163; zm.: Dz.U. z 1987 r. Nr 42, poz. 250, z 1988 r. Nr 41, poz. 324 i z 1989 r. Nr 35, poz. 192);

- ustawa z dnia 29 marca 1963 r. o cudzoziemcach (tekst jednolity: Dz.U. z 1992 r. Nr 7, poz. 30, zm.: Dz.U. z 1992 r. Nr 25, poz. 112);

- rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 9 lipca 1993 r. w sprawie warunków wykonywania zatrzymania i aresztu w celu wydalenia cudzoziemców oraz warunków, jakim powinny odpowiadać strzeżone ośrodki, a także regulaminu pobytu w tych ośrodkach (Dz.U. z 1993 r. Nr 66, poz. 317);

- rozporządzenie ministrów komunikacji i spraw wewnętrznych z dnia 2 grudnia 1983 r. w sprawie warunków i kontroli przewozu drogowego

materiałów niebezpiecznych (Dz.U. z 1983 r. Nr 67, poz. 301, zm.: Dz.U. z 1986 r. Nr 42, poz. 206);

- rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 11 czerwca 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania i współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniu ratowniczym (Dz.U. z 1992 Nr 52, poz. 244).

B. Wykonywanie zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony

W zakresie powszechnego obowiązku obrony płaszczyzną i zakres współdziałania jednostek Policji z organami wojewódzkimi (i Policji w ogóle z innymi organami) wyznaczają:

*1. Przepisy ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej:*¹²

- art. 12 - Minister Obrony Narodowej sprawuje ogólne kierownictwo w sprawach wykonywania powszechnego obowiązku obrony oraz ogólny nadzór nad realizacją zadań obronnych przez organy administracji państwowej;

- art. 19 - organy administracji uwzględniają w toku wykonywania zadań w zakresie obronności postulaty dotyczące Sił Zbrojnych, przekazywane przez Ministra Obrony Narodowej lub organy wojskowe przez niego upoważnione, tj. m.in. dowódców okręgów wojskowych, szefów wojewódzkich sztabów wojskowych i wojskowych komendantów uzupełnień, a także postulaty dotyczące potrzeb obrony cywilnej, przekazywane przez Szefa Obrony Cywilnej Kraju lub terenowe organy obrony cywilnej;

---

¹² Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Dz.U. z 1992 r. Nr 4, poz. 16, z późniejszymi zmianami).

- art. 20 ust. 1 i 5 - kierowanie sprawami obronności w województwach należy do wojewódzkich komitetów obrony; przewodniczącymi wojewódzkich komitetów obrony są wojewodowie;

- art. 20 ust. 2 i 4 - wojewódzkie komitety obrony, kierując sprawami obronności na obszarze województw, rozpatrują jej potrzeby w związku z całokształtem rozwoju społeczno-gospodarczego województwa i z innymi zadaniami państwowymi; Rada Ministrów lub Komitet Obrony Kraju mogą ustalić, że wykonywanie określonych zadań w zakresie obronności Państwa przez terenowe organy administracji rządowej odbywa się na zasadach i w trybie określonym przez wojewódzkie komitety obrony, a w zakresie obrony cywilnej - przez szefów obrony cywilnej, pod bezpośrednim kierownictwem i nadzorem tych organów;

- art. 23 pkt 3 litera c oraz art. 25 ust. 3 - w zakresie administracji rezerw osobowych dla celów powszechnego obowiązku obrony, a ściśle - przeznaczenia do służby w zmilitaryzowanych jednostkach Policji;

- art. 27 ust. 3 - doprowadzenie przez Policję poborowego do komisji lekarskiej, w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji;

- art. 31 ust. 6 - doprowadzenie przez Policję przedpoborowych do rejestracji w urzędzie gminy, w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji;

- art. 56 - pełnienie przez poborowych służby w formacjach uzbrojonych nie wchodzących w skład Sił Zbrojnych, jako równoznacznego ze spełnianiem obowiązku zasadniczej służby wojskowej;

- art. 60 ust. 5 - organizacja doręczania kart powołania do odbycia ćwiczeń wojskowych prowadzonych w trybie natychmiastowego stawienia oraz do czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny należy w gminach do wójtów lub burmistrzów, a także prezydentów miast, natomiast w rejonach - do kierowników urzędów rejonowych rządowej administracji ogólnej; doręczenie kart powołania

może też nastąpić przez urzędy pocztowo-telekomunikacyjne lub Policję;

- art. 61 ust. 2 - doprowadzenie przez Policję do jednostki wojskowej powołanego do czynnej służby wojskowej, w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji;

- art. 174 - w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny Rada Ministrów może objąć militaryzacją jednostki organizacyjne, które wykonują zadania szczególnie ważne dla obronności lub bezpieczeństwa Państwa, a także jednostki organizacyjne specjalnie tworzone do wykonywania tych zadań;

- art. 175 ust. 1 i art. 176 ust. 1 - osobom, które przewiduje się powołać do służby w jednostkach zmilitaryzowanych, mogą być nadawane w czasie pokoju przydziały organizacyjno-mobilizacyjne do tych jednostek; osoby, którym nadano te przydziały, są obowiązane do odbywania ćwiczeń w jednostkach przewidzianych do militaryzacji;

- art. 216 ust. 1, art. 217, ust. 1 i art. 219 ust. 1 - w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny osoby podlegające obowiązkowi świadczeń osobistych mogą być powołane do wykonywania w ramach tego obowiązku różnego rodzaju prac doraźnych na rzecz Sił Zbrojnych, obrony cywilnej lub państwowych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania dla potrzeb obrony Państwa; urzędy i instytucje państwowe, podmioty gospodarcze i inne jednostki organizacyjne społeczne oraz osoby fizyczne mogą być zobowiązane do wykonywania świadczeń rzeczowych, polegających na oddaniu posiadanych nieruchomości i rzeczy ruchomych do używania przez Siły Zbrojne, formacje obrony cywilnej lub państwowe jednostki organizacyjne wykonujące zadania dla potrzeb obrony Państwa.

2. *Akty wykonawcze do ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej*

- rozporządzenie ministra obrony narodowej z dnia 22 października 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad przeznaczania i kierowania poborowych do służby w formacjach uzbrojonych nie wchodzących w skład sił zbrojnych oraz przebiegu tej służby (Dz.U. z 1992 r. Nr 80, poz. 412);

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 marca 1993 r. w sprawie nadawania przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych do jednostek zmilitaryzowanych oraz powoływania osób do odbycia ćwiczeń w jednostkach przewidzianych do militaryzacji (Dz.U. z 1993 r. Nr 20, poz. 87);

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 kwietnia 1993 r. w sprawie reklamowania osób od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w czasie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny (Dz.U. z 1993 r. Nr 29, poz. 134; zm.: Dz.U. z 1993 r. Nr 66, poz. 311);

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie obrony cywilnej (Dz.U. z 1993 r. Nr 93, poz. 429);

- zarządzenie ministrów spraw wewnętrznych, obrony narodowej oraz łączności z października 1993 r. w sprawie doręczania kart powołania, rozplakatowania obwieszczeń lub powoływania w inny sposób do czynnej służby wojskowej (M.P. z 1993 r. Nr 58, poz. 537).

3. *"Porozumienie z dnia 2 lipca 1993 r. w sprawie zasad współpracy resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych"*

a) § 1 - Współpraca obu resortów obejmuje realizację zadań w czasie pokoju oraz zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny - w dziedzinach: planowania operacyjnego użycia sił i środków, mobilizacji i militaryzacji, problematyki kadrowej, zabezpieczenia logistycznego, łączności i informatyki oraz rozliczeń finansowych.

b) § 4 - Organy planowania resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych zobowiązane są do ścisłego współdziałania i wzajemnego informowania się o wszystkich problemach pozostających we wspólnym zainteresowaniu, dotyczących w szczególności:

- przygotowania systemu stanowisk kierowania (dowodzenia);
- określenia dla jednostek resortu spraw wewnętrznych niezbędnych rejonów alarmowych i mobilizacyjnych, lotnisk zapasowych, dróg przegrupowania i rejonów wyjściowych do działań);
- koordynacji współpracy pomiędzy wojewódzkimi (regionalnymi) sztabami wojskowymi, wojskowymi komendami uzupełnień i komendami garnizonów wojskowych a jednostkami organizacyjnymi resortu spraw wewnętrznych.

c) Załącznik nr 1 (Planowanie operacyjne użycia sił i środków).

* Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego w okresie pokoju:

W celu rozpoznania i przeciwdziałania zagrożeniom godzącym w bezpieczeństwo, obronność, niezależność i całość państwa, organy i służby podległe ministrowi spraw obrony narodowej i ministrowi spraw wewnętrznych:

- prowadzą stałą wymianę informacji dotyczących zwłaszcza rozpoznania i przeciwdziałania zagrożeniom godzącym w bezpieczeństwo i obronność państwa, naruszeń tajemnicy państwowej w zakresie bezpieczeństwa państwa i jego obronności oraz innych poważnych przestępstw przeciwko państwu;

- przekazują informacje i dane niezbędne do planowania operacyjnego użycia sił i środków resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych na okres zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny;

- współpracują w zakresie zapewnienia funkcjonowania systemu kierowania państwem i siłami zbrojnymi RP, w tym przy udziale grup operacyjnych MSW.

* Ochrona granicy państwowej w czasie pokoju:

W celu zapewnienia ochrony granicy państwowej oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego w strefie nadgranicznej współdziałają ze sobą: terenowe organy Straży Granicznej, komendanci jednostek Policji, szefowie delegatur Urzędu Ochrony Państwa, dowódcy przygranicznych garnizonów wojskowych, szefowie jednostek organizacyjnych, Wojskowych Służb Informacyjnych oraz komendanci właściwych terenowo jednostek Żandarmerii Wojskowej.

* Ochrona granicy państwowej w czasie wojny:

Policja współdziała ze Strażą Graniczną w zakresie utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego w strefie nadgranicznej.

d) Załącznik nr 3 (Mobilizacja, uzupełnienie, militaryzacja i sprawy organizacyjne).

Właściwe organy resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych współpracują w zakresie mobilizacyjnego rozwinięcia i pokojowego uzupełnienia wojsk, formacji uzbrojonych tych resortów, w szczególności zaś współpraca ta obejmuje w czasie pokoju:

- prowadzenie ewidencji rezerwami osobowymi;
- zapewnienie uzupełnienia jednostek żołnierzami rezerwy oraz środkami transportu i maszynami;
- organizację szkolenia osób posiadających przydziały mobilizacyjne i organizacyjno-mobilizacyjne do jednostek tych resortów;
- uruchamianie przedsięwzięć mobilizacyjnych oraz ogłaszanie powszechnej mobilizacji;
- rejestrację przedpoborowych i pobór.

e) Załącznik nr 5 (Zabezpieczenie logistyczne).

Organy resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych realizują zadania w czasie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny na zasadach określonych na czas pokoju, przy uwzględnieniu specyfiki czasu zagrożenia i wojny. Organy obu resortów współdziałają ze sobą w

zakresie wzajemnych dostaw sprzętu i materiałów, wyposażenia specjalnego, wykorzystania obiektów koszarowych (pomieszczeń), urządzeń, różnego rodzaju usług oraz stosownie do posiadanych możliwości udzielają sobie nawzajem pomocy.

f) Załącznik nr 7 (Organizacja łączności i informatyka).

W okresie pokoju właściwe organy resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych współpracują ze sobą, udzielając sobie wzajemnej pomocy, szczególnie w zakresie:

- wymiany informacji poprzez wzajemne konsultowanie się i udostępnianie materiałów w sprawach dotyczących funkcjonowania systemów łączności oraz ich rozwoju;

- szkolenia specjalistów łączności;

- realizacji zadań dotyczących przygotowania systemów łączności dla potrzeb kierowania i zarządzania państwem w czasie zagrożenia jego bezpieczeństwa i wojny;

- wspólnego wykorzystania systemów łączności MON i MSW w ramach ćwiczeń;

- ujednoczenia parametrów techniczno-eksploatacyjnych kanałów i urządzeń łączności;

- wymiany informacji o postulatach wykorzystania sieci telekomunikacyjnej państwa i jej rozwoju;

- gospodarki częstotliwością w kraju;

- podejmowania przedsięwzięć zapewniających ochronę przed zakłóceniami uzgodnionych częstotliwości radiowych;

- planowania i prowadzenia prac naukowo-badawczych, rozwojowych i wdrożeniowych.

4. "Wytyczne Sztabu Generalnego WP z dnia 4 listopada 1994 r. do współdziałania terenowych organów administracji wojskowej z jednostkami organizacyjnymi Policji w zakresie realizacji zadań zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych"

C. Funkcje Policji w czasie stanu wojennego i w stanie wojny

Główną płaszczyznę współdziałania w czasie stanu wojennego i w czasie wojny wyznaczają:

- art. 36 ust. 1 ustawy konstytucyjnej z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym; Dz.U. z 1992 r. Nr 84, poz. 426 (W razie zagrożenia zewnętrznego państwa prezydent może wprowadzić stan wojenny na części lub na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a także ogłosić częściową lub powszechną mobilizację);

- dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym¹³ (Dz.U. z 1981 r. Nr 29, poz. 154, zm.: Dz.U. z 1982 r. Nr 3, poz. 18, z 1989 r. Nr 34, poz. 178);

- dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o postępowaniach szczególnych o przestępstwa i wykroczenia w czasie obowiązywania stanu wojennego (Dz.U. z 1991 r. Nr 29, poz. 156);

- dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o przekazaniu do właściwych sądów wojskowych spraw o niektóre przestępstwa oraz o zmianie ustroju sądów wojskowych i wojskowych jednostek organizacyjnych Prokuratury Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w czasie obowiązywania stanu wojennego (Dz. U. z 1981 r. Nr 29, poz. 157 zm.: Dz.U. z 1985 r. Nr 31, poz. 138);

---

¹³ W opracowaniu jest obecnie projekt ustawy o stanie wojennym i o stanie wojny.

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1981 r. w sprawie zasad postępowania o internowanie obywateli polskich (Dz. U. z 1981 r. Nr 29, poz. 159);

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1981 r. w sprawie wykonania przepisów dekretu o stanie wojennym w zakresie łączności (Dz. U. z 1981 r. Nr 29, poz. 160);

- rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 12 grudnia 1981 r. w sprawie zezwoleń na zmianę miejsca pobytu w czasie obowiązywania stanu wojennego oraz zasad i trybu postępowania w tych sprawach (Dz. U. z 1981 r. Nr 29, poz. 164);

- rozporządzenie ministra sprawiedliwości z dnia 30 grudnia 1981 r. w sprawie regulaminu pobytu osób internowanych w ośrodkach odosobnienia (Dz. U. z 1981 r. Nr 32, poz. 189);

- uchwała Rady Ministrów Nr 262 z dnia 12 grudnia 1981 r. w sprawie uprawnień ministra spraw wewnętrznych i organów Milicji Obywatelskiej w stosunku do formacji i organizacji powołanych do ochrony porządku publicznego lub mienia społecznego, a także zasad i trybu wyposażania pracowników i członków tych formacji i organizacji w środki przymusu bezpośredniego i w broń palną oraz zasad używania tych środków i broni w czasie obowiązywania stanu wojennego (M.P. z 1981 r. Nr 30, poz. 272);

- zarządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 12 grudnia 1981 r. w sprawie powołania organów cenzury przesyłek pocztowych, korespondencji telekomunikacyjnej oraz kontroli rozmów telefonicznych (M.P. z 1981 r. Nr 30, poz. 275).

4.5. Podmiotowy i przedmiotowy zakres współdziałania

Współdziałanie Policji z ogniwami systemu obronnego państwa (podmiotami odpowiedniego szczebla) odbywać się będzie przede wszystkim poprzez uczestnictwo w systemie kierowania resortem spraw wewnętrznych oraz systemie kierowania państwem w okresie zagrożenia

i wojny, zwłaszcza w okresie użycia sił i środków oraz koordynacji działań.

Realizacja zadań Policji obejmuje w szczególności współdziałanie na szczeblu województwa (i odpowiednio na szczeblu centralnym) z:

- wojewodami, jako przewodniczącymi wojewódzkich komitetów obrony;

- terenowymi organami rządowej administracji ogólnej (wojewodami, kierownikami urzędów rejonowych);

- organami samorządu terytorialnego (wójtami, burmistrzami, prezydentami miast);

- terenowymi organami administracji wojskowej (dowódcami okręgów wojskowych, szefami wojewódzkich sztabów wojskowych, wojskowymi komendantami uzupełnień), a także dowódcami garnizonów i jednostek wojskowych;

- terenowymi organami obrony cywilnej (wojewodami, wójtami, burmistrzami, prezydentami miast - jako szefami obrony cywilnej województw i gmin);

- innymi organami i jednostkami organizacyjnymi resortu spraw wewnętrznych (szefami delegatur Urzędu Ochrony Państwa, dowódcą Nadwiślańskich Jednostek Wojskowych MSW, komendantami oddziałów Straży Granicznej, komendantami strażnic oraz komendantami granicznych placówek kontrolnych i dywizjonów Straży Granicznej, komendantami wojewódzkimi i komendantami rejonowymi Państwowej Straży Pożarnej, dyrektorami zespołów zakładów oraz zakładów opieki zdrowotnej MSW);

W szczególności Policja współpracuje:

a) z organami resortu obrony narodowej, w zakresie:

- zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego;

- zapewnienia warunków funkcjonowania określonym organom kierowniczym na stanowiskach kierowania;

- ochrony obiektów ważnych dla obronności i gospodarki narodowej;
- ochrony granic państwowych;
- zabezpieczenia mobilizacji sił zbrojnych oraz przegrupowania wojsk operacyjnych;
- zwalczania grup dywersyjnych i desantów powietrznych przeciwnika;
- planowania operacyjnego użycia sił i środków;
- mobilizacji, uzupełnień i militaryzacji jednostek organizacyjnych Policji;
- zabezpieczenia logistycznego;
- szkolenia stanu osobowego jednostek przewidzianych do militaryzacji;
- dostaw uzbrojenia i sprzętu (w tym remontów) na potrzeby jednostek Policji;
- łączności i informatyki;
- postępowania doraźnego przed sądami wojskowymi;
- wzywania do odbycia ćwiczeń w jednostkach przewidzianych do militaryzacji;
- wzywania osób do pełnienia służby w jednostkach zmilitaryzowanych Policji;
- b) organami (formacjami) obrony cywilnej, w zakresie:**
  - utrzymania porządku publicznego w czasie prowadzenia ewakuacji ludności oraz w czasie akcji ratowniczych;
  - uczestnictwa w systemie wczesnego ostrzegania i systemie wykrywania i alarmowania;
  - ochrony stanów osobowych i urządzeń jednostek organizacyjnych Policji;
  - szkolenia stanów osobowych z zakresu obrony cywilnej;
- c) organami samorządowymi, w zakresie: świadczeń osobistych i rzeczowych wykonywanych na potrzeby obrony państwa w jednostkach zmilitaryzowanych Policji;**

d) jednostkami resortów gospodarczych, w zakresie:

- ochrony obiektów gospodarki narodowej;
- zwalczania przestępczości gospodarczej;
- zaopatrzenia wojennego jednostek Policji;

e) organami resortu łączności i innymi jednostkami organizacyjnymi w zakresie:

- zapewnienia łączności w systemie stanowisk kierowania;
- organizacji i funkcjonowania cenzury wojennej;

f) z organami resortu spraw zagranicznych w zakresie:

- ochrony placówek dyplomatycznych państw sojusznicznych i neutralnych;

- postępowania z personelem placówek dyplomatycznych państwa wrogich oraz ochrony pozostawionego mienia;

g) z organami resortu sprawiedliwości, w zakresie:

- ochrony zakładów karnych oraz ośrodków dla internowanych;
- postępowania doraźnego przed sądami powszechnymi;

h) z naczelnymi organami władzy i administracji państwowej oraz organami państwowymi szczebla wojewódzkiego, w zakresie: zapewnienia warunków funkcjonowania tych organów na stanowiskach kierowania.

4.6. Problemy okresu transformacji

Trwa obecnie proces reorganizacji systemu obronnego państwa¹⁴, następują zmiany organizacyjno-strukturalne i dokonywana jest generalna nowelizacja przepisów prawa w dziedzinie obronności. Kształto-

---

¹⁴ Patrz: *Wytyczne Komitetu Obrony Kraju w sprawie doskonalenia systemu obronnego państwa w 1995 r.*

wany jest też niejako na nowo podział zadań i kompetencji organów w ramach powszechnego obowiązku obrony¹⁵.

Uściślana jest również rola układu pozamilitarnego. Układ ten ma być przeznaczony do tworzenia niezbędnych warunków przygotowania i działania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz funkcjonowania pozostałych struktur Państwa, a także zapewnienia materialnych i duchowych podstaw przetrwania Narodu w czasie zagrożenia zewnętrznego i wojny.

W ramach obowiązku przygotowania organów administracji państwowej do funkcjonowania w okresie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny oraz realizacji zadań z dziedziny obronności - Komenda Główna Policji prowadzi m.in. prace analityczne zmierzające do ścisłego określenia zasad funkcjonowania Policji w układzie pozamilitarnym oraz sposobów realizacji konkretnych zadań. W toku tych prac rysują się problemy, które będą wymagały rozstrzygnięć i unormowań prawnych.

1. Według współczesnego prawa międzynarodowego wojna toczyć się powinna jedynie między siłami zbrojnymi państw - stron konfliktu. W polskiej doktrynie obronnej wyraźnie akcentuje się też, że do militarnej obrony przeznaczone są siły zbrojne. A zatem należy skonstatować jednoznacznie - w okresie zagrożenia i wojny Policja powinna wykonywać swoje ustawowe zadania w ramach układu pozamilitarnego. Zastrzeżenie to jest o tyle istotne, iż w procesie planowania operacyjnego brany jest pod uwagę wariant użycia jednostek manewrowych Policji do wsparcia działań sił zbrojnych w fizycznym zwalczaniu przeciwnika, w tym także na jego tyłach w formie "działań nieregularnych".

---

¹⁵ Projekt ustawy o kompetencjach organów państwowych w systemie obronnym Rzeczypospolitej Polskiej, przedstawiony Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej 3 listopada 1994 r. zgodnie z postanowieniem Komitetu Obrony Kraju podjętym na posiedzeniu w dniu 27 października 1994 r.

Otóż niezależnie od uwarunkowań doktrynalnych (formalnych) konieczne jest wyjaśnienie, że jednostki manewrowe Policji w okresie wojny kontynuują przede wszystkim działania oddziałów prewencji i pododdziałów antyterrorystycznych czasu pokoju. Inaczej mówiąc, zaangażowanie jednostek manewrowych Policji do działań typu militarnego oznacza automatycznie zaprzestanie lub poważne ograniczenie wykonywania obowiązków ustawowych (patrz: Dział III - Zadania Policji w okresie pokoju).

W okresie zagrożenia i wojny jednostki manewrowe Policji szczebla wojewódzkiego, formowane na bazie oddziałów prewencji funkcjonujących w strukturach pokojowych, przejmują zadania tych oddziałów, a ponadto wykonują zadania w zakresie:

- zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego w rejonach stanowisk kierowania;
- udziału w obronie stanowisk kierowania organów państwowych szczebla wojewódzkiego;
- udziału w zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego w rejonach mobilizacji sił zbrojnych;
- udziału w obronie obiektów ważnych dla obronności i gospodarki narodowej;
- udziału w ochronie tras przegrupowania wojsk operacyjnych;
- udziału w działaniach przeciwdywersyjnych i przeciwdesantowych (zwalczanie desantów powietrznych i morskich oraz grup dywersyjno-rozpoznawczych organizują organy resortu obrony narodowej);
- utrzymania porządku publicznego w czasie prowadzenia ewakuacji ludności oraz w czasie akcji ratunkowych;
- udziału w przedsięwzięciach związanych z ochroną mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek Policji, zwłaszcza w przypadkach zakłóceń;
- pełnienia funkcji odvodu komendanta wojewódzkiego Policji.

2. Konieczne jest szczegółowe określenie roli Policji i zasad jej postępowania w czasie stanu wojny, a zwłaszcza postępowania na terenach zajętych przez nieprzyjaciela. Przepisy art. 7 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 o stanie wojennym¹⁶ stwierdza ogólnie, iż zasady funkcjonowania organów państwa w strefie działań wojennych "określa Rada Państwa", na wniosek ministra obrony narodowej. Niemniej jednak wskazane jest dokonanie podstawowych ustaleń już w okresie pokoju, w celu właściwego ukierunkowania przygotowań obronnych.

Z problematyką tą wiąże się także kwestia statusu policjantów w świetle międzynarodowego prawa konfliktów zbrojnych (konwencje genewskie przypisują tu policjantom prawa jeńców wojennych¹⁷).

W okresie poprzedzającym wybuch II wojny światowej¹⁸ ogólny stan polskiej policji wynosił około 33 tysięcy policjantów. Był to znaczny - na owe czasy - potencjał kadrowy, dobrze przygotowany od strony wojskowej i dobrze uzbrojony. W ramach mobilizacji stan ten został uzupełniony oficerami, podoficerami i szeregowymi rezerwy wojska, osiągając pułap osobowy około 60 tysięcy.

W owym czasie policja została czynnie włączona do przygotowań do ewentualnego konfliktu zbrojnego - w myśl obowiązujących przepisów miała się stać częścią składową sił zbrojnych, jako wojskowy korpus służby bezpieczeństwa. W rzeczywistości jednak policji (poza War-

---

¹⁶ Projekt ustawy o stanie wojennym i o stanie wojny ogranicza się jedynie w tym względzie do unormowania kwestii "współpracy określonych organów państwowych z organami wojskowymi".

¹⁷ Marian Flemming, *Międzynarodowe prawo konfliktów zbrojnych. Prawo przeciwwojenne. Zbiór dokumentów*, Warszawa 1991.

¹⁸ Literatura:

- Józef Ławik, *Organizacja przedwojennego systemu policyjnego*, Warszawa 1978;
- Jan Popławski, *Ustrój Policji Polskiej Generalnego Gubernatorstwa w latach 1939-1945*, Warszawa 1977;
- Adam Hempel, *Policja granatowa w okupacyjnym systemie administracyjnym Generalnego Gubernatorstwa 1939-1945*, Warszawa 1987.

szawą) nie zmilitaryzowano, pozostawiając ją na czas wojny poza wojskowym systemem obronnym. W wyniku tego, a także w rezultacie działań wojennych korpus policyjny jako całość szybko przestał istnieć.

W wyniku przegranej kampanii wrześniowej ziemie polskie znalazły się pod wojskową okupacją niemiecką, a następnie pod okupacją cywilną, kiedy to w październiku 1939 r. utworzone zostało Generalne Gubernatorstwo i nastąpiło wcielenie ziem polskich do Rzeszy. Okres ten stanowił wstępną fazę formowania się polskiego systemu policyjnego pod okupacją niemiecką. W procesie kształtowania się tego systemu główną rolę odegrała policja warszawska.

Policja państwowa m.st. Warszawy była jedyną jednostką policyjną rangi wojewódzkiej, która pozostała na miejscu i kontynuowała działalność przez cały czas trwania działań wojennych. Był to wynik decyzji kierownictwa policji, które nie wykonało rozkazu władz państwowych nakazującego ewakuację na wschód, lecz podporządkowało się prezydentowi miasta Stefanowi Starzyńskiemu i tworzącemu się Dowództwu Obrony Warszawy. W ten sposób siły policyjne uczestniczyły obok zorganizowanej wówczas społecznej Straży Obywatelskiej w zapewnieniu porządku i bezpieczeństwa w oblężonej stolicy, a ponadto - w pewnym zakresie - również w działaniach frontowych. Po kapitulacji, zgodnie z układem kapitulacyjnym, wojsko miało złożyć broń i opuścić mury Warszawy, policja zaś - zachowując swoje uzbrojenie - zobowiązana została do pozostania w służbie. Tym samym okupant uznał ją za oficjalną władzę porządkową w mieście, jako aparat wykonawczy w ręku polskich władz samorządowych. Postanowienia układu kapitulującego dały początek tworzeniu się tzw. policji granatowej.

Głównym inicjatorem pozostawienia w mieście na czas okupacji przedwojennego aparatu bezpieczeństwa był prezydent Starzyński. Stronie polskiej zależało bowiem na tym, aby ludność cywilna nie była bezpośrednio zarządzana (kontrolowana) przez policję wroga, i aby

miała własny aparat, który będzie służyć jej ochronie w zakresie ładu, porządku i zabezpieczenia (w formie swoistego buforu) przed samowolą administracji okupacyjnej. Z kolei okupant licząc się z trudnościami w zarządzaniu wielką aglomeracją wolał pozostawić porządkowy aparat wykonawczy w ręku prezydenta miasta, pod swoim, początkowo ogólnym nadzorem, szczególnie w obawie przed rozwojem przestępczości, bandytyzmu, zaburzeń społecznych, aktów dywersji czy wybuchu epidemii. Dla samego zaś kierownictwa policyjnego konieczność pozostania policji w służbie była sprawą kontrowersyjną.

Na początku października 1939 r. warszawski korpus Policji Państwowej liczył ok. 2750 funkcjonariuszy, z czego 360 w służbie śledczej, zachowując początkowo swoje uprawnienia i pełną autonomię. Poszczególne jednostki szybko reaktywowały regularną służbę w zakresie ochrony bezpieczeństwa i porządku, a ponadto zajęły się wykonywaniem zadań wynikających z przepisów okupacyjnych, jak przejmowanie od ludności broni, umundurowania, sprzętu wojskowego i radiodoborników.

Odmierna sytuacja istniała na pozawarszawskich obszarach okupowanego kraju. Władze okupacyjne zakazały tworzenia straży obywatelskich (organizowanych przez lokalne samorządy w miejsce ewakuowanej Policji Państwowej), zaakceptowały natomiast tworzenie systemu policyjnego w drodze odbudowy wcześniejszych struktur. Nigdzie jednak poza Warszawą organa polskiej policji nie uzyskały prawa do posiadania uzbrojenia. Nie dopuszczono też do tworzenia polskiej policji na ziemiach przewidzianych do wcielenia do Rzeszy, nie zgodzono się też na odtworzenie struktury dawnej Komendy Głównej Policji Państwowej - rolę centralnego organu kierowniczego pełnił przedstawiciel Głównego Urzędu Policji Porządkowej w Berlinie.

Ostatni etap kształtowania się polskiej policji w okresie wojny rozpoczął się z chwilą wydania przez Generalnego Gubernatora 17 gru-

dnia 1939 r. zarządzenia o jej organizacji (do tego momentu polskie organa bezpieczeństwa działały jedynie de facto, a podstawą ich funkcjonowania było Rozporządzenie Prezydenta RP o Policji Państwowej z 1928 r. oraz nie wyrażona w żadnym akcie prawnym aprobatą władz okupacyjnych). Wydanie tego zarządzenia zamknęło okres istnienia Policji Państwowej, powodując jednocześnie wkomponowanie jej struktur w okupacyjny system administracyjno-policyjny oraz rozciągnięcie nad nią stałego nadzoru instytucjonalnego okupanta. Policję Polską Generalnego Gubernatorstwa podporządkowano policji niemieckiej i zredukowano polskie władze policyjne. Polskie struktury kończyły się na szczeblu komendanta miejskiego lub powiatowego. W ten sposób policja polska stała się zbiorem miejskich i powiatowych organizacji policyjnych (o charakterze komunalnym), spiętych wspólną kłamrą struktury policyjnej okupanta. W tym kształcie polskie organa bezpieczeństwa funkcjonowały do końca okupacji.

A zatem doświadczenia historyczne wskazują na potrzebę podjęcia rozważań na temat trybu postępowania Policji również w niekorzystnym wariacie rozwoju ewntualnych wydarzeń, z uwzględnieniem obecnych realiów, uwarunkowań i relacji kompetencyjnych. Za rozważeniem tych kwestii opowiadają się również gremia wojskowe w toku ćwiczeń dowódczo-sztabowych organizowanych przez siły zbrojne z udziałem układu pozamilitarnego.

3. Problematyczny wydaje się zakres udziału Policji w działaniach przeciwdywersyjnych i przeciwdesantowych w okresie zagrożenia i wojny. Analizując zasady i zakres udziału Policji w tych działaniach trzeba brać pod uwagę następujące aspekty:

- siły i środki Policji (w tym głównie jednostki manewrowe Policji) angażowane będą przede wszystkim do działań ustawowych (patrz: Dział III);

- obecnie, w okresie pokoju, Policja jest technicznie niedoinwestowana (w tym m.in. w zakresie środków łączności, systemów kierowania i dowodzenia, infrastruktury tajnego dowodzenia); nic też nie wskazuje na to, aby sytuacja ta miała się poprawić w okresie zagrożenia i wojny;

- uzbrojenie Policji¹⁹ jest adekwatne do jej ustawowej, pokojowej funkcji; w dobie ekspansji naukowo-technicznej tradycyjne środki techniczne Policji mogą się okazać daleko niewystarczające w konfrontacji z wyposażeniem grup specjalnego przeznaczenia przeciwnika;

- wyszkolenie oddziałów prewencji ma charakter klasyczny i odpowiada zagrożeniom czasu pokoju; ewentualne działania polegające na fizycznym zwalczaniu grup dywersyjnych mogłyby podjąć jedynie pododdziały antyterrorystyczne - sił tych jednak Policja nie ma wiele w skali kraju, a ich urzutowanie jest niejednorodne (pododdziałami AT dysponuje tylko 10 komend wojewódzkich Policji);

- załączki jednostek manewrowych Policji (oddziały prewencji) stanowią 1/3 - 1/5 docelowego ukończenia tych jednostek, uzupełnienie stanowią żołnierze rezerwy o niskich kwalifikacjach (w pierwszej kolejności zaspokajane są potrzeby sił zbrojnych, - od dłuższego czasu nie szkoleni ani w siłach zbrojnych, ani w jednostkach organizacyjnych Policji przewidzianych do militaryzacji);

- jednostki manewrowe Policji charakteryzuje co prawda duża mobilność, ale z racji podstawowych obowiązków Policji będą one związane terytorialnie przede wszystkim z aglomeracjami miejskimi, a zatem możliwości prowadzenia działań przeciwdywersyjnych na szerszą skalę na terenie całego województwa będą poważnie ograniczone.

4. Policja pełni ważną funkcję w zakresie nadzoru nad innymi specjalistycznymi uzbrojonymi formacjami ochronnymi w okresie

---

¹⁹ Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 8 sierpnia 1991 r. w sprawie uzbrojenia Policji (DZ.U. z 1991 r. Nr 81, poz. 361, zm.: Dz.U. z 1993 r. Nr 101, poz. 465).

pokoju, a także w zakresie nadzoru nad przygotowaniem fizycznej ochrony obiektów ważnych dla obronności i gospodarki narodowej w okresie zagrożenia i wojny. W kraju dokonane zostały zasadnicze zmiany ustrojowe i gospodarcze, trwa proces prywatyzacyjny, zmieniają się stosunki własnościowe. Za przemianami tymi nie nadążają jednak rozwiązania organizacyjno-prawne w zakresie ochrony obiektów ważnych dla obronności i gospodarki narodowej.

5. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o urzędzie ministra spraw wewnętrznych²⁰ - do właściwości ministra spraw wewnętrznych należy koordynacja działań porządkowo-ochronnych oraz czynności ratowniczych w razie klęsk żywiołowych i innych podobnych zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu powszechnemu. Pełnienie funkcji koordynacyjnych jest w tym przypadku utrudnione znacznym rozproszeniem służb specjalistycznych powołanych do uczestnictwa w tych działaniach, usytuowanych w merytorycznie właściwych resortach (np. służba przeciwpowodziowa przy ministrze ochrony środowiska, zasobów naturalnych i leśnictwa; służba ochrony radiologicznej przy Państwowej Agencji Atomistyki, służba inspekcji sanitarnej przy ministrze zdrowia i opieki społecznej). Z kolei organizatorem krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego mającego na celu ochronę życia, zdrowia oraz mienia podczas walki z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi, ratownictwa technicznego i chemicznego jest (z wyłączeniem działań porządkowo-ochronnych zastrzeżonych dla Policji) Państwowa Straż Pożarna²¹. Ponadto ważna rola przypada tu obronie cywilnej, w tym systemom: wczesnego ostrzegania i alarmowania. Trwają obecnie prace nad

---

²⁰ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o urzędzie ministra spraw wewnętrznych (Dz.U. z 1990 r. Nr 30, poz. 181).

²¹ Art. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 1991 r. Nr 88, poz. 400, zm: z 1992 r. Nr 21, poz. 86, Nr 54, poz. 254, z 1983 r. nr 92, poz. 426, z 1994 r. Nr 53, poz. 214).

organizacyjnym i prawnym uregulowaniem tej problematyki w skali kraju (co ma również znaczenie dla ustalenia zasad działania i współdziałania Policji przy wykonywaniu czynności porządkowo-obronnych), podejmowane są też różnorodne próby działań doraźnych (m.in. tworzone są wojewódzkie komisje ds. zagrożeń). Kwestie naturalnych klęsk żywiołowych znajdują się obecnie w szczególnym zainteresowaniu organizacji międzynarodowych. I tak - Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych uchwaliło rezolucję proklamującą lata dziewięćdziesiąte Międzynarodową Dekadą Redukcji Klęsk Żywiołowych, zgodnie z którą w Polsce powołano również narodowy komitet do tych spraw.

4.7. Charakterystyka zagrożeń czasu pokoju i wojny (w aspekcie zadań Policji)

A. Zagrożenia w okresie pokoju ²²

Zagrożenia przestępstwami o charakterze kryminalnym

W obrazie polskiej przestępczości dominują czyny o charakterze pospolitym, popełniane przy użyciu przemocy. Ich udział w całości zdarzeń przestępczych oscyluje w granicach 85%. Jest to zjawisko trwałe i charakterystyczne również dla innych państw.

W strukturze przestępczości pospolitej od wielu lat dominują przestępstwa skierowane przeciwko mieniu. Zmianom stosunków własnościowych i mechanizmów funkcjonowania gospodarki towarzyszy wzrost zagrożenia kradzieżami i włamaniami do prywatnych sklepów i hurtowni, a także do urzędów administracji państwowej. Gwałtownie

---

²² Dane za I półrocze 1994 r.

wzrasta zagrożenie fałszerstwami, szczególnie polskich i obcych znaków pieniężnych.

Wysoki poziom zagrożenia czynami przeciwko życiu i zdrowiu, a także nowe nie notowane dotąd formy tych czynów wskazują na duży stopień organizacji środowisk przestępczych.

Pogłębiają się również przeobrażenia w taktyce przestępczej, ujawniające się w różnorodnych formach brutalizacji i używania broni palnej. Powstał nowy w naszych realiach rodzaj przestępczości motywowanej porachunkami w środowiskach gospodarczych i kryminalnych, realizowany głównie poprzez uprowadzenia, rozboje i pobicia. Rodzi się zjawisko terroryzmu kryminalnego, przejawiające się głównie użyciem materiałów wybuchowych i środków pirotechnicznych, ostrzeliwaniem i podpalaniem obiektów. Mają też miejsce "zabójstwa na zlecenie". Zasadnicze motywy tych działań to porachunki finansowe i osobiste oraz zemsta.

W kategorii zabójstw i rozbojów notuje się gwałtownie rosnące zagrożenie niektórych grup zawodowych (kierowcy taksówek zarobkowych, kasjerki i konwojenci, dozorczy, listonosze) i obiektów (kantory wymiany walut, stacje paliw, banki, hurtownie, urzędy pocztowo-telekomunikacyjne, sklepy, plebanie i obiekty sakralne). Wśród groźnych form rozbojów notuje się też napady na osoby przebywające w swych mieszkaniach oraz rozwijający się proceder napadów na transporty ciężarowe oraz samochody osobowe i autokary turystyczne w celu zawładnięcia pojazdem lub przewożonymi dobrami.

Istotnym problemem są kradzieże samochodów i przemyt na wschód samochodów skradzionych w Polsce i w krajach zachodnioeuropejskich.

Niekorzystne trendy utrzymują się w przestępczości tzw. narkobiznesu - w ostatnim okresie nastąpił dalszy wzrost przestępstw z ustawy o zapobieganiu narkomanii, przejawiający się m.in. utworzeniem w Polsce

tras przemytu i tranzytu środków odurzających oraz organizowaniem się przestępczości kryminalnej i gospodarczej w celu produkcji i przemytu narkotyków. Poważnym problemem jest nielegalny wyrób amfetaminy w Polsce i jej przemyt do Niemiec i państw skandynawskich.

Na stan zagrożenia przestępczością w Polsce coraz większy wpływ mają obywatele innych państw, a w szczególności osoby przybywające z wschodniej granicy.

Zagrożenie przestępczością gospodarczą

Obok tradycyjnych przestępstw o charakterze gospodarczym pojawiło się obecnie szereg nowych zjawisk przestępczych, inne zaś wystąpiły z niespotykanym dotąd nasileniem. Poważne zagrożenia występują w obrocie towarowym wewnętrznym, w obrocie bankowym i kapitałowym, a zwłaszcza przy udzielaniu bezpodstawnych gwarancji bankowych (często za korzyści majątkowe). W interesy finansowe państwa godzą przestępstwa celne i podatkowe, powodujące bardzo wysokie uszczuplenie dochodów państwa.

Operujące na terenie kraju zorganizowane grupy przestępcze ukierunkowują swoją działalność na:

- przemyt papierosów, alkoholu, sprzętu elektronicznego;
- kradzież samochodów i handel nimi;
- produkcję, przemyt i handel narkotykami;
- oszustwa na szkodę banków i fałszowanie wartościowych dokumentów;
- przemyt materiałów radioaktywnych;
- wymuszanie opłat za tzw ochronę.

Niepokojącym zjawiskiem jest dynamiczny rozwój polskich grup przestępczych z odpowiednimi grupami w innych krajach.

Rozpoznanie wskazuje na przypadki międzynarodowego składu osobowego grup przestępczych działających na terenie Polski.

Zagrożenia porządku publicznego

Wzrosło zagrożenie porządku publicznego. W I półroczu 1994 r. odnotowano 210 zbiorowych naruszeń prawa (w 1993 r. - 176). Jednocześnie do zabezpieczenia zgromadzeń, manifestacji, wieców i imprez masowych zaangażowanych było w I półroczu 1994 r. (na zasadzie wielokrotności) ok. 76 tysięcy policjantów. Wiele incydentów związanych było z imprezami sportowymi (w I półroczu 1994 r. przy okazji tych imprez doszło do 21 ekscesów chuligańskich, podczas których Policja zatrzymała 532 osoby).

Pogorszył się stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Zanotowano 23 375 wypadków drogowych (o 7,9% więcej niż w analogicznym półroczu 1993 r.), w których obrażeń ciała doznało 28 996 osób (o 7,4 % więcej). Śmierć na miejscu wypadku poniosło 1868 osób (o 3,8% więcej).

Zagrożenia przestępczością nieletnich

Rośnie zagrożenie przestępczością nieletnich. Zjawisko ma charakter stały. W I półroczu 1994 r. na terenie kraju zarejestrowano 34 741 nieletnich sprawców, którzy popełnili 44 950 czynów karalnych (w stosunku do 1993 r. oznacza to wzrost czynów przestępczych o 19%). Najbardziej niepokojącym zjawiskiem jest tendencja wzrostowa przestępstw o największym ciężarze gatunkowym. Notuje się wysoki wskaźnik sprawców czynów, którzy nie ukończyli 13 roku życia. Rośnie też liczba nieletnich, którzy popełnili przestępstwa będąc w stanie nietrzeźwym. Zwiększa się liczba młodocianych zażywających narkotyki, przy czym wciąż obniża się wiek osób biorących narkotyki.

Efekty pracy Policji w okresie I półrocza 1994 r.

W okresie I półrocza 1994 r. Policja wszczęła o 5,9% więcej postępowań przygotowawczych niż w I półroczu 1993 r. (odpowiednio 392 184;

370 437). Zakończono o 14,1% więcej niż przed rokiem dochodzeń i śledztw (odpowiednio: 412 728; 361 696). W zakończonych postępowaniach przygotowawczych stwierdzono o 10,5% więcej przestępstw niż w I półroczu 1993 r. (odpowiednio: 435 258; 394 055).

Ogólnokrajowa sprawność wykrywcza wykazuje stałą tendencję poprawy. Wykrywalność sprawców przestępstw na koniec I półrocza 1994 r. wynosiła 58,4% (o 2% więcej niż przed rokiem). Oznacza to praktycznie wykrycie co drugiego sprawcy przestępstwa. Najwyższą wykrywalność Policja osiągnęła w ściganiu sprawców zabójstw (90,4%), uszkodzeń ciała (90,9), bójek i pobić (86,2%) oraz zgwałceń (89,8%). Również w kategorii rozbojów - przestępstw niezwykle groźnych dla stanu porządku i bezpieczeństwa publicznego - nastąpiła poprawa wykrywalności, na koniec I półrocza 1994 r. wynosiła ona 65%.

B. Prognozy w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego na okres zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz wojny

Cechą charakterystyczną współczesnych konfliktów zbrojnych jest prowadzenie wojen o zasięgu lokalnym (regionalnym), toczonych na tle etnicznym, bądź w imię pozyskania spornych terytoriów. Zmieniają się też możliwości bojowe współczesnych środków rażenia potencjalnego przeciwnika. Należy brać zatem pod uwagę możliwość zastosowania nowych rodzajów broni o skutkach rażenia porównywalnych z tymi, jakie powoduje użycie broni masowego rażenia. Niezależnie od ataku frontального należy się liczyć z oddziaływaniem precyzyjnych środków rażenia (tzw. broni inteligentnej) na wybrane cele (np. centra kierowania i dowodzenia, obiekty ważne dla obronności i gospodarki narodowej) oraz oddziaływaniem sił specjalnych, w tym grup dywersyjno-rozpoznawczych i desantów powietrznych przeciwnika.

Dla zapewnienia funkcjonowania państwa i życia narodu w warunkach wojny konieczna będzie między innymi ochrona ludności oraz struktur państwa. W tej dziedzinie ważną rolę pełnić będzie resort spraw wewnętrznych, w tym Policja.

Ochrona ludności i struktur państwa w czasie wojny zapewniana będzie przez przeciwdziałanie penetracji wywiadowczej i sił specjalnych przeciwnika, egzekwowanie przestrzegania prawa i postanowień władz administracyjnych i wojskowych oraz likwidowanie skutków działań wojennych.

Policja, działając - jako jedno z pozamilitarnych ogniw systemu obronnego państwa - w sferze ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz ochrony życia i mienia ludności, realizowała będzie swoje zadania w warunkach wielu niekorzystnych zjawisk i okoliczności charakterystycznych dla okresu zagrożenia i wojny.

Niezależnie od zagrożenia zewnętrznego mogą wystąpić specyficzne zagrożenia wewnętrzne, w tym:

- różnorodne formy wrogiej działalności prowadzonej przez agenturę wrogich służb specjalnych, penetracji i wrogiej działalności dyplomatów i cudzoziemców;

- sabotaż i dywersja w obiektach ważnych dla obronności i gospodarki narodowej;

- niekorzystne nastroje społeczne na tle ekonomicznym, spotęgowane koniecznymi ograniczeniami praw obywatelskich, wprowadzeniem szczególnych przepisów administracyjno-porządkowych, reglamentacją dóbr konsumpcyjnych, a także wprowadzeniem obowiązkowych dostaw oraz obowiązku świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz obrony;

- masowe, nielegalne przekraczanie granic państwowych w obu kierunkach oraz migracje ludności (w tym zwłaszcza w strefach nadgranicznych i przyfrontowych) wskutek psychologicznego, dywersyjnego i militarnego oddziaływania przeciwnika;

- przejawy paniki, zwłaszcza w dużych aglomeracjach miejskich;
- wzrastająca żywiłowo przestępczość kryminalna i gospodarcza;
- wzrost liczby zbiorowych naruszeń prawa i niekorzystne zmiany w ich ciężarze gatunkowym.

W szczególności przewiduje się wystąpienie takich zjawisk, jak:

- obniżenie się tolerancji społecznej na zachowania odbiegające od powszechnie uznawanych norm współżycia społecznego;

- ogólne obniżenie się dyscypliny społecznej;

- większe zagrożenie wykroczeniami (demonstracyjnie okazywane lekceważenie dla narodu i państwa; bezprawne zgromadzenia; przywłaszczenie stanowiska, tytułu lub stopnia, bezprawne używanie odznaki, wprowadzenie w błąd organu państwowego, uszkodzanie ogłoszeń, powodowanie fałszywych alarmów);

- nasilenie wystąpień przeciwko władzy i wzmożone ataki na istniejący porządek prawny osób zaangażowanych w działalność antypaństwową (kolportaż materiałów antypaństwowych, wykonywanie wrogich napisów, organizowanie publicznych zgromadzeń w celu demonstrowania wrogich poglądów politycznych);

- wzrost liczby osób będących w posiadaniu bez zezwolenia broni palnej i wykorzystujących tę broń do działalności przestępczej;

- wzrost zdarzeń naruszających bezpieczeństwo powszechne wskutek umyślnych i nieumyślnych działań;

- zachowania i czyny agresywne ze strony grup mniejszości narodowych oraz niezgodna ze statusem działalności organizacji mniejszości narodowych;

- dynamiczny wzrost liczby przestępstw przeciwko mieniu (kradzieże, włamania do obiektów handlowych, magazynów żywności i zakładów produkujących żywność) oraz przeciwko zdrowiu i życiu o podłożu rabunkowym, z wykorzystaniem narzędzi niebezpiecznych oraz broni palnej (napady na banki, kasy, kantory, konwoje wartości pieniężnych);

- wzrost przestępczości gospodarczej, dewizowej, celnej;
  - brutalizacja działania sprawców przestępstw kryminalnych (wzrost pobić ze skutkiem śmiertelnym, ciężkich uszkodzeń ciała oraz zgańceń);
  - działalność ugrupowań terrorystycznych, zmierzająca do wymuszania okupów pod groźbą bezpośrednich ataków na osoby i podmioty gospodarcze, podłożenia ładunków wybuchowych oraz zamachów na urzędy administracji państwowej oraz funkcjonariuszy publicznych;
  - działania uzbrojonych grup przestępczych skierowane na siedziby organów administracji państwowej oraz organów samorządowych, także w celu zaboru różnego rodzaju dokumentów, w tym związanych z reglamentacją żywności i towarów pierwszej potrzeby);
  - czynne napaści na funkcjonariuszy publicznych (w tym na policjan-tów, także dla zdobycia broni palnej);
  - nielegalny handel bronią, amunicją, materiałami wybuchowymi i sprzętem wojskowym;
  - nielegalna produkcja narkotyków oraz handel narkotykami i środkami psychotropowymi;
  - rozwój nielegalnej produkcji i handlu alkoholem;
  - naruszanie porządku prawnego przez członków subkultur młodzie-zowych w warunkach destabilizacji wewnętrznej kraju, w tym m.in.:
    - * organizowanie bojówek w środowiskach zdominowanych ideologią nacjonalistyczną (np. pod hasłami antyżydowskimi, antycygańskimi) i przeprowadzanie różnorodnych akcji w duchu skrajnej nietolerancji);
    - * organizowanie akcji protestacyjnych i zamachów o charakterze terrorystycznym na siedziby instytucji wojskowych i ogniw administracji państwowej przez grupy wyznające ideologię pacyfistyczno-anarchis-tyczną wymierzonych głównie przeciwko obowiązkowi służby wojskowej.
- Przewiduje się, że w okresie zagrożenia i wojny poważne zakłócenia godzące w bezpieczeństwo i porządek publiczny mogą być wywołane

przez uzbrojone grupy (bandy) rekrutujące się ze środowisk kryminalnych, które "zasilać" mogą:

- osoby karane w przeszłości;
- poszukiwani listami gończymi, będący "na uciezkach" z zakładów karnych, poprawczych i wychowawczych lub przebywający na tzw. niepowrotach do zakładów karnych;
- nieletni przestępcy oraz młodzi ludzie wywodzący się z subkultur młodzieżowych;
- cudzoziemcy i obywatele mniejszości narodowych nastawieni wrogo do obowiązującego porządku prawnego i państwa;
- osoby uchylające się od służby wojskowej i innych powinności w zakresie powszechnego obowiązku obrony;
- dezernerzy.

Ważnym kierunkiem działań Policji w okresie zagrożenia i wojny będzie ściganie sprawców przestępstw określonych w następujących artykułach kodeksu karnego;

Przestępstwa przeciwko podstawowym interesom politycznym i gospodarczym

- art. 122, 123 - zdrada Ojczyzny;
- art. 124 - udział w obcym wywiadzie;
- art. 126 - zamach na życie funkcjonariusza publicznego;
- art. 127 - wywołanie zaburzeń lub nastrojów powszechnego niezadowolenia albo poważnych zakłóceń w funkcjonowaniu gospodarki narodowej, poprzez niszczenie, uszkodzenie lub czynienie niezdatnymi do użytku zakłady lub urządzenia oraz uniemożliwienie lub utrudnianie funkcjonowania zakładów, urządzeń albo instytucji o poważnym znaczeniu dla państwa;
- art. 131 - wprowadzenie w błąd organu państwowego przez udzielanie mu fałszywych wiadomości;

- art. 132 - wejście obywatela polskiego w porozumienie z osobą działającą na rzecz obcej organizacji w celu działania na szkodę interesów państwa.

Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu publicznemu oraz bezpieczeństwu w ruchu lądowym, wodnym i powietrznym

- art. 136, 137 - spowodowanie katastrofy, eksplozji materiałów wybuchowych lub łatwopalnych albo innego gwałtownego wyzwolenia energii, rozpowszechniania się substancji trujących, duszących lub parzących albo promieniowania radiologicznego;

- art. 138 - spowodowanie pożaru zagrażającego życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach;

- art. 140 - spowodowanie niebezpieczeństwa powszechnego dla życia lub zdrowia ludzkiego albo dla mienia w znacznych rozmiarach, poprzez spowodowanie zagrożenia epidemiologicznego; zanieczyszczenia wody, powietrza lub ziemi, wprowadzenie do obrotu szkodliwych dla zdrowia środków spożywczych, uszkodzenie lub unieruchomienie urządzeń użyteczności publicznej - dostarczających wody, światła, ciepła, gazu, energii lub urządzeń ochronnych w zakładach przemysłowych;

- art. 143 - wyrabianie, gromadzenie lub przechowywanie materiałów lub przyrządów wybuchowych albo innych przedmiotów mogących spowodować niebezpieczeństwo powszechne dla życia lub zdrowia ludzkiego albo dla mienia w znacznych rozmiarach;

- art. 144 - przeszkadzanie akcji ratowniczej lub niepodejmowanie jej wbrew szczególnemu obowiązkowi;

Przestępstwa przeciwko mieniu

- art. 212 - zniszczenie, uszkodzenie lub uczynienie niezdatnym do użytku mienia.

Przestępstwa gospodarcze

- art. 220 - niszczenie, uszkodzanie lub czynienie niezdatnymi do użytku obiektów gospodarczych, urządzeń technicznych lub mienia w znacznych rozmiarach albo utrudnienie korzystania z nich, powodujące przez to istotne zakłócenia w działalności gospodarczej, komunikacji lub łączności.

Przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych i społecznych

- art. 233, 234 - czynna napaść na funkcjonariusza publicznego;
- art. 235 - używanie przemocy lub groźby bezprawnej w celu zmuszenia funkcjonariusza publicznego albo osoby do pomocy przybranej do zaniechania czynności służbowej;

Przestępstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości

- art. 257 - uwolnienie lub ułatwienie ucieczki osobie pozbawionej wolności.

Przestępstwa naruszenia tajemnicy państwowej i służbowej

- art. 260, 261, 262 - ujawnienie wiadomości stanowiącej tajemnicę ze względu na obronność lub bezpieczeństwo państwa;
- art. 264 - ujawnienie wiadomości stanowiącej tajemnicę służbową;

Przestępstwa przeciwko porządkowi publicznemu

- art. 270 - lżenie narodu, państwa lub naczelnych organów;
- art. 272 - publiczne nawoływanie do waśni na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych lub wyznaniowych;
- art. 274 - czynna napaść na osobę z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej lub rasowej;
- art. 276 - udział w związku przestępczym;

- art. 278 - udział w związku, którego istnienie, ustrój lub cel ma pozostać tajemnicą wobec organów państwowych;
- art. 280, 281 - nawoływanie do przestępstwa;
- art. 282 - nawoływanie do nieposłuszeństwa prawu;
- art. 283 - czynna napaść na terytorium Polski na osobę zajmującą naczelne stanowisko w obcym państwie, na szefa przedstawicielstwa dyplomatycznego obcego państwa lub na osobę korzystającą z podobnej ochrony;
- art. 286 - posiadanie lub wyrabianie bez zezwolenia broni palnej lub amunicji;
- art. 288 - nielegalne przekroczenie granicy.

W okresie zagrożenia i wojny ważnym elementem działania Policji będzie nadzór nad wykonaniem przepisów ustawy o powszechnym obowiązku obrony i ściganie sprawców przestępstw określonych w przepisach karnych tej ustawy, a zwłaszcza w:

- art. 240 - niezgłoszenie się do służby osoby powołanej do czynnej służby wojskowej w czasie mobilizacji lub wojny;
- art. 241 - trwałe uchylanie się od obowiązku służby wojskowej w czasie mobilizacji lub wojny;
- art. 227 - uchylanie się od wykonywania obowiązku świadczenia osobistego lub rzeczowego w razie mobilizacji lub wojny.

Ponadto fundamentalne znaczenie ma ściganie sprawców przestępstw określonych w art. 1 i 2 ustawy z dnia 29 grudnia 1950 r. o ochronie pokoju, tj. dopuszczających się uprawiania propagandy wojennej poprzez podżeganie lub nawoływanie do wojny, ułatwianie szerzenia propagandy prowadzonej przez ośrodki uprawiające kampanię podżegania do wojny.

4.8. Wnioski do działań Policji, wynikające z przewidywanych zagrożeń czasu wojennego

W kontekście danych dotyczących efektów pracy Policji w czasie pokoju należy stwierdzić, iż w okresie zagrożenia i wojny na wyniki działań Policji będą miały wpływ w znacznym stopniu charakterystyczne uwarunkowania tego okresu, a zwłaszcza:

- dynamiczny rozwój przestępczości (jakościowy i ilościowy);
- powstanie nowych zagrożeń i zjawisk w sferze przestępczości;
- zmniejszanie możliwości oddziaływania Policji w zakresie prewencji kryminalnej;
- utrudnienia w zakresie operacyjnego rozpoznania środowisk przestępczych, ze względu na dynamikę przestępstw i ich skalę oraz ogólną destabilizację sytuacji w kraju;
- szczupłość środków osobowych i technicznych Policji w stosunku do rozległej i niejednokrotnie doskonale wyposażonej "machiny przestępczej";
- trudności z zaspokojeniu osobowych i logistycznych potrzeb mobilizacyjnych jednostek Policji oraz w uzupełnieniu strat osobowych;
- straty w siłach i środkach własnych w wyniku działań militarnych przeciwnika (w tym działań dywersyjnych i desantowych) oraz rozległych skażeń TSP;
- angażowanie znacznych sił i środków w różnego rodzaju akcjach ratowniczych;
- przyjęcie większych zadań w zakresie zwalczania działalności dywersyjnej przeciwnika poza strefami bezpośrednich działań sił zbrojnych;
- konieczność koncentracji działań w dużych aglomeracjach miejskich;

- duże prawdopodobieństwo wystąpienia trudnych do przewidzenia zadań i sytuacji nadzwyczajnych mogących powodować utrudnienie lub wręcz brak możliwości wykonania określonych zadań.

Na tle zadań Policji oraz analizy zagrożeń czasu pokoju oraz wojny rysują się następujące kierunki działań Policji w czasie stanu wojennego i w czasie wojny:

1. Ścisłe współdziałanie z podmiotami systemu obronnego państwa w ramach systemu kierowania państwem oraz systemu kierowania resortem spraw wewnętrznych, w zakresie realizacji zadań ustawowych oraz zadań obronnych określonych przez właściwe organy;

2. Intensyfikacja działań Policji, w tym w zakresie operatywnego kierowania (dowodzenia), wzmoczenia pracy operacyjnej i szerszego wykorzystania środków techniki operacyjnej oraz osobowych źródeł informacji;

3. Dostosowanie taktyki działania do warunków okresu zagrożenia i wojny.

*

Obecnie, w okresie transformacji systemu obronnego państwa, kształtowania się nowych kompetencji organów, modyfikacji przepisów prawa w dziedzinie obronności oraz doskonalenia rozwiązań organizacyjnych - trudno o pełne i jednoznaczne określenie zasad współdziałania podmiotów systemu obronnego państwa (na różnych szczeblach).

Również płynność uregulowań prawnych stwarza formalne utrudnienia w przedstawieniu szczegółowych zasad współdziałania. Dlatego też w opracowaniu tym odwołano się przede wszystkim do zbioru aktów prawnych z dziedziny obronności (według stanu prawnego na koniec listopada 1994 r.).

Właściwe określenie zakresu współdziałania podmiotów systemu obronnego szczebla wojewódzkiego będzie w pełni możliwe po przyjęciu nowych, adekwatnych do obecnych realiów ustrojowych i gospodarczych rozwiązań organizacyjno-prawnych w zakresie:

- systemu kierowania państwem w okresie zagrożenia i wojny;
- działania wojewódzkich komitetów obrony;
- ochrony obiektów ważnych dla obronności i gospodarki narodowej;
- działań przeciwdywersyjnych i przeciwdesantowych.

Na koniec wypada przytoczyć wcześniejszą konkluzję.

W okresie zagrożenia i wojny podstawowym zadaniem Policji będzie wypełnianie obowiązków ustawowych, gdyż ich pomyślna realizacja będzie w dużej mierze decydowała o sytuacji (w sferze bezpieczeństwa wewnętrznego) organów państwa, instytucji państwowych, organów samorządu terytorialnego, podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych i obywateli.

A zatem wysiłki Policji powinny zmierzać przede wszystkim (niezależnie od zadań realizowanych na rzecz sił zbrojnych i obrony cywilnej) w kierunku zapewnienia skutecznego wykonania jej podstawowych obowiązków, w ramach ogólnego zakresu działania resortu spraw wewnętrznych.

Wydrukowano w 21 egz.
Egz. nr 1 - Bibl. Gł. DZN
Egz. nr 2-21 - Kanc. Tajna
Wyk. podinsp. Szymczyk
Druk AON nr 0914/WW

